

Atatürk'ün TBMM Açılış Konuşmalarının İçerik Analizi

Ali Çiftçi¹

Mustafa Nuri Ural²

Öz

Bu çalışma, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) açılış konuşmalarının içerik analizine odaklanmaktadır. Atatürk'ün 1920-1938 yılları arasında TBMM'de yaptığı açılış konuşmaları, ekonomi ve kalkınma, toplumsal hayat ve kültür, iç siyaset ve inkılaplar, dış politika ve uluslararası ilişkiler olmak üzere dört ana kategoride incelenmiştir. Araştırmada, Atatürk'ün konuşmalarında bu dört kategorideki konuların her birinin ne sıklıkla ve hangi kapsamda ele alındığı, frekans analizi ve plot analizi yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçları verilmeden önce Atatürk döneminde o kategorideki icraatlara değinilmiştir. Çalışmanın dört kategorisini oluşturan konular etrafında Cumhuriyetin ilk dönemlerinde gerçekleşen inkılaplardan örnekler verilmiştir. Bunun sebebi, araştırma sonuçlarının, dönemin gelişmeleri ile uyumlu olup olmadığının görülmesini sağlamaktır. Bu bağlamda sadece inkılaplara değil, Atatürk döneminde gündem olan toplumsal, siyasi, iktisadi, kültürel konularla dış politika konularına da değinilmiştir. Bu konuların Atatürk'ün TBMM açılış konuşmalarında öne çıkan kavramlarla örtüşme durumu değerlendirilmiştir. Ekonomi ve Kalkınma kategorisinde incelenen kavramlarla Atatürk döneminde yapılan inkılap ve icraat konularının paralellliği görülmüştür. İç Siyaset ve İnkılaplar kategorisi de dönemin icraat ve olayları ile uyumlu sonuçlar vermiştir. Araştırmada Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler olarak belirlenen kategoride öne çıkan kavramlar da Atatürk dönemi icraatları ve gündem konuları ile paralel bulunmuştur. Yalnızca Toplumsal Hayat ve Kültür kategorisinde araştırmanın bulguları dönemin icraat, yenilik ve inkılapları ile daha az ölçüde örtüşmüştür. Araştırmada, konu kategorilerine göre yapılan analizlere bakıldığında Atatürk'ün TBMM açılış konuşmalarındaki içerik değişimi de görülmektedir. Araştırmada konuşmaların içeriğinin ve vurgusunun, dönemin siyasi, ekonomik ve sosyal gelişmelerine bağlı olarak değiştiğini izlemek mümkündür. Bu çalışma, Atatürk'ün TBMM açılış konuşmalarını derinlemesine analiz ederek, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarındaki yönetim anlayışı ve politikalarına ışık tutmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, Atatürk, TBMM Açılış Konuşmaları, İçerik Çözümlemesi, Bibliometri

Çiftçi, Ali & Ural, Mustafa Nuri, (2024). Atatürk'ün TBMM Açılış Konuşmalarının İçerik Analizi, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 13 (3), 1078-1108.
<https://doi.org/itobiad.1463692>

Geliş Tarihi	02.04.2024
Kabul Tarihi	05.07.2024
Yayın Tarihi	30.09.2024
*Bu CC BY-NC lisansı altında açık erişimli bir makaledir.	

¹ Doç. Dr., Amasya Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, Amasya, Türkiye, ali.ciftci@amasya.edu.tr, [0000-0002-1273-4867](https://doi.org/10.1501/0000-0002-1273-4867)

² Dr. Öğr. Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Yazılım Mühendisliği Anabilim Dalı, Gümüşhane, Türkiye, mnu23@yahoo.com, [0000-0001-7011-401X](https://doi.org/10.1501/0000-0001-7011-401X)

Content Analysis of Atatürk's Opening Speeches in the Grand National Assembly of Turkey

Ali Çiftçi ¹

Mustafa Nuri Ural ²

Abstract

This study focuses on the content analysis of the opening speeches made by Mustafa Kemal Atatürk, the founder of the Republic of Turkey, at the Turkish Grand National Assembly (TGNA) from 1920 to 1938. The speeches are examined under four main categories: economy and development, social life and culture, domestic politics and reforms, and foreign policy and international relations. Using frequency analysis and plot analysis methods, the study evaluates how often and in what context topics within these categories are addressed. Before presenting the findings, it discusses the actions and reforms undertaken in each category during Atatürk's tenure. The study provides examples of the early Republic's reforms to see if the research findings align with the period's developments. It touches not only on the reforms but also on the social, political, economic, cultural, and foreign policy issues of Atatürk's time. The alignment of these topics with the prominent concepts in Atatürk's TGNA opening speeches was assessed. A parallel was found between the discussed concepts in the Economy and Development category and the period's reforms and actions. The Domestic Politics and Reforms category also showed results consistent with the period's actions and events. The category of Foreign Policy and International Relations revealed concepts that aligned with Atatürk's actions and contemporary issues. Only in the Social Life and Culture category did the research findings show a lesser degree of overlap with the period's actions, innovations, and reforms. The analysis according to subject categories reveals a change in the content of Atatürk's opening speeches to the TGNA, indicating shifts in emphasis corresponding to the political, economic, and social developments of the time. This work aims to illuminate the governance philosophy and policies of the Republic of Turkey's early years through an in-depth analysis of Atatürk's TGNA opening speeches.

Keywords: Republic, Atatürk, Grand National Assembly of Turkey Opening Speeches, Content Analysis, Bibliometrics

Çiftçi, Ali & Ural, Mustafa Nuri, (2024). Content Analysis of Atatürk's Opening Speeches in the Grand National Assembly of Turkey, Makale Adı. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 13 (3), 1078-1108.
<https://doi.org/itobiad.1463692>

Geliş Tarihi	02.04.2024
Kabul Tarihi	05.07.2024
Yayın Tarihi	30.09.2024
*Bu CC BY-NC lisansı altında açık erişimli bir makaledir.	

Giriş

Çoğu ülkede, yasama yılının başında devlet başkanları, yasama organını açılış konuşması yaparlar. Bu konuşmalar, geçmiş yılın değerlendirmesinin yanı sıra yeni yasama yılı için siyasi ve diğer hedefleri de içerebilir. ABD'de, Başkan Kongre'ye birliğin durumu hakkında mesaj gönderir (Gözler, 2020: 236). Her Ocak ayında Kongre'de yaptığı bu konuşmada, dolaylı yoldan kanun tekliflerinde de bulunur, çünkü anayasal olarak kanun teklif etme yetkisi yoktur. Türkiye'de, 1924 ve 1982 Anayasaları TBMM açılış konuşmasını Cumhurbaşkanının görevleri arasında sayarken, 1961 Anayasası bu yetkiyi içermemiştir. 1924 Anayasası'na göre Cumhurbaşkanı, hükümetin önceki yılki faaliyetlerini ve o yıl için uygun görülen tedbirleri Kasım ayında bir konuşmayla açıklar ya da Başbakan'a okuttururdu (Soysal, 1992: 322). 1982 Anayasası, bu konuşmayı Cumhurbaşkanının inisiyatifine bırakmış, böylece bu iş 1924'te bir görevken, 1982'de bir yetkiye dönüşmüştür.

1982 Anayasası'nda 2017 yılında yapılan değişiklik sonucunda 2018 yılında tam olarak uygulanmaya başlanan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nde (CHS) Anayasanın, Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini düzenleyen 104. Maddesinin 3. ve 4. fıkraları sırasıyla şöyledir:

“Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını yapar. Ülkenin iç ve dış siyaseti hakkında Meclise mesaj verir.”

2017 yılı Anayasa değişikliği öncesindeki Parlamenter Hükümet Sistemi (PHS) döneminde ise Anayasanın Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini düzenleyen 104. maddesindeki söz konusu fıkra şöyle idi.

“Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını yapmak”

Görüldüğü gibi Cumhurbaşkanının partiler üstü ve tarafsız kabul edildiği PHS'den farklı olarak CHS'de partili olan Cumhurbaşkanına, Meclis açılış konuşması yapmanın yanı sıra iç ve dış siyaset hakkında Meclise mesaj verme yetkisi de tanınmıştır. Burada yasama ve yürütme organları arasındaki kuvvetler ayrılığı ilkesinin ABD'de ve Türkiye'deki anlaşılı ve uygulanışına ilişkin tartışmalara girilmeksizin Meclise mesaj verme düzenlemesinin ABD Başkanlık sisteminden esinlenilerek kabul edildiği söylenebilir. Çünkü yasama organı açılış konuşması yasama gücü ile yürütme gücü arasındaki ilişkiyi ilgilendirmektedir. Bu da doğrudan hükümet sistemi ile ilgili bir konudur. Başkanlık sisteminde (dolayısıyla Türkiye'de CHS'de) Başkan/Cumhurbaşkanı kanun teklifinde bulunamayacağı için çıkmasını istediği kanun konularını yasama organı açılış konuşmasındaki mesajında belirtebilir.

Meclis açılış konuşmalarında devlet başkanları genellikle sadece yasama faaliyetleriyle sınırlı konularda konuşmamakta ve siyasal, toplumsal, askeri ve ekonomik konularda da iç kamuoyuna yönelik mesajlar vermektedirler. Bunun yanı sıra duruma göre dış politika ve uluslararası gelişmelere bağlı olarak dış kamuoyuna da mesaj verebilmektedirler. Dış kamuoyuna verilen mesajlar bazen etkili sonuçlara da yol açabilmektedir. Bunun Türkiye'de yakın dönemde bilinen bir örneği 1 Ekim 1998 tarihinde TBMM açılış konuşması yapan 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in, PKK terör örgütü liderini yıllardır ülkesinde barındıran Suriye'ye yönelik verdiği sert mesajdır. Bu mesaj çok etkili olmuş ve Suriye kısa zamanda PKK liderini ülkesinden çıkarmak zorunda kalmıştır.

Mustafa Kemal Atatürk, 1920 ile 1938 yılları arasında toplam 20 defa TBMM açılış konuşması yapmıştır. İlk konuşmasını 24 Nisan 1920'de, TBMM Başkanı olmadan önce gerçekleştirmiştir ve bu konuşmada Mondros Mütarekesi'nden Meclisin açılmasına kadar olan siyasal durumu ele almıştır. TBMM Başkanı olduktan sonra yaptığı kısa teşekkür konuşmasında siyasal konulara değinmemiştir, bu yüzden ana analizimiz Meclis'in açılışına kadar olan siyasal olayları içeren ilk uzun konuşmasına odaklanmaktadır. 1921-1923 yılları arasında TBMM Başkanı olarak 4, 1924-1938 yılları arasında ise Cumhurbaşkanı olarak 15 olmak üzere, toplamda 20 defa Meclis açılış konuşması yapmıştır. Bu dönem içerisinde, 1923'te yapılan seçimler sebebiyle aynı yıl içinde iki defa konuşma yapma durumu söz konusudur.

Atatürk TBMM'de ilk açılış konuşmasını milletvekillerine yönelik olarak 24 Nisan 1920 tarihinde yapmıştır. İkinci yasama yılı açılış konuşmasını 1 Mart 1921'de; üçüncü yasama yılı açılış konuşmasını 1 Mart 1922'de; dördüncü yasama yılı açılış konuşmasını 1 Mart 1923 tarihinde yapmıştır. 1923 yılı içinde seçimler yenilediği için yeni Meclisin toplanma tarihi olan 13 Ağustos 1923'te Atatürk beşinci yasama yılını açılış konuşmasını yapmıştır (TBMM Yayını, 1987: 127)³. 1924 yılından itibaren TBMM her yılın 1 Kasım günü açılmış ve Atatürk 1938 yılına kadar her yıl Kasım ayının ilk günü açılış konuşmasını gerçekleştirmiştir.

Türkiye'de 1920-1923 yılları arası kurtuluş yılları, 1923 ve izleyen yıllar ise kuruluş yılları olmuştur. 1924'ten sonra devrimler dönemi ve 1925 yılında Takrir-i Sükûn Kanunu ile fiilen tek parti iktidarı dönemi başlamıştır. Cumhuriyetle birlikte bir yandan da toplumsal-ekonomik sorunlarla mücadele edilmeye başlanmıştır. Ekonomik ve toplumsal kalkınma hamleleri içinde sanayi atılımları, nüfus politikaları, dış borçların ödenmesi gibi konular ülke gündeminde yer tutmuştur. 1930'lu yıllarda içeride tek parti yönetiminin tahkim edilmesi, parti-devlet bütünleşmesi, anayasa değişiklikleri, dil ve tarih araştırmaları, uluslararası alandaki gerilimler önemli gündem başlıklarını oluşturmuştur. Bütün bu konuların doğal olarak Atatürk'ün TBMM açılış konuşmalarına yansımış olması beklenir.

Atatürk, asker kimliğinin yanında aynı zamanda bir siyasetçidir. Asker kimliği ile Kurtuluş Savaşı'na komutanlık yapmıştır. Siyasi kimliği ile bir partinin kurucusu ve lideri olmanın yanı sıra bir devletin kurucu lideridir. Kurduğu devlette ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel alanda köklü değişikliklerin yapılmasına öncülük etmiş, daha açık ifade etmek gerekirse inkılaplar yapmış bir liderdir. Bu nedenle bu araştırmada dört grupta ele alınan çeşitli konulardaki icraatlara imza atmıştır. Söz konusu icraatlara aşağıda her konu başlığında değinilecektir.

Literatür

Atatürk'ün çeşitli yer ve zamanlarda yaptığı konuşmalar, verdiği demeçler, yaptığı yazışmalar, yayımladığı beyannameler yine çeşitli başlıklarda isimlendirilerek kitaplaştırılmıştır. Bunların en yaygın olarak bilinen ve başvurulanları *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri (ASD)*, *Nutuk*, *Atatürk'ün Tamim Telgraf ve Beyannameleri (ATTB)* ve

³ TBMM Yayını olarak 1987 yılında basılan Atatürk'ün TBMM'ni Açılış Konuşmaları kitabı s. 127'de 2. Dönem 1. Yasama yılı açılış konuşmasının tarihi 13 Ağustos 1923 yerine yanlışlıkla 13 Ağustos 1924 olarak yazılmıştır.

Atatürk'ün Bütün Eserleri (ATABE)'dir. Bunların dışında Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni Açış Konuşmaları, Atatürk'te Konular Ansiklopedisi, Atatürk'ün Resmi Yayınlarına Girmemiş Söylev, Demeç, Yazışma ve Söyleşileri kitaplarını da burada belirtmek gerekir.

Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri (ATTB), Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü (TİTE) tarafından ilk defa 1964 yılında yayımlanmıştır. Çalışmanın, Atatürk'e ait olan tamim, telgraf ve beyannameleri bir araya toplayarak kaynak bir eser olması amaçlanmıştır. Çalışmada tamim ve telgraflar kronolojik bir sıraya göre tertiplenmiştir. Eserin ikinci baskısı 1991'de; üçüncü baskısı ise 2006'da yapılmıştır. *ATTB*'nin, Söylev ve Demeçleri tamamlayan bir eser olduğu ve Atatürk'ün hayat hikayesi, yaşadığı olaylar, Millî Mücadele öncesi, sırası ve sonrasındaki gelişmeler ile Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecini anlatan önemli yazışmaları içerdiği söylenebilir.

Atatürk'ün Bütün Eserleri (ATABE) Kaynak Yayınları tarafından 1998 yılında 30 cilt halinde yayımlanmıştır. Bu eser, Atatürk'ün bütün yazı, konuşma, söylem, söyleşi, talimat ve kararnamelelerini kronolojik sırayla bir araya getirmiştir. Çalışmanın, Mustafa Kemal Atatürk'ün yazdığı, söylediği ve imzaladığı bütün belgeleri bir araya getiren en kapsamlı çalışma olduğu söylenebilir.

Atatürk'te Konular Ansiklopedisi de Atatürk'e ait metinler hakkında yapılan bir çalışma olup Seyfettin Turhan tarafından hazırlanmıştır. 1993 yılında yayımlanan çalışmanın, Atatürk metinleri hakkında ilk elde bilgilenmek isteyenlere yönelik olarak hazırlandığı söylenebilir.

Sadi Borak'ın *Atatürk'ün Resmi Yayınlarına Girmemiş Söylev Demeç Yazışma ve Söyleşileri* adlı çalışmasına da burada değinmek gerekir. Atatürk'ün bazı söylev, demeç, genelge ve telgrafları ile röportajlarından oluşan bu eserin basımına 1980 yılında Halkevleri Atatürk Enstitüsü Araştırma Yayınları tarafından başlanmıştır. Ancak basım aşaması tamamlanmadan 12 Eylül 1980 darbesi gerçekleşmiştir. Darbe sonrasında Halkevleri kapatılınca kitabın basımı ve dağıtımı aksamıştır. Kaynak Yayınları, bu eseri 1997 yılında basarak yayımladı. Sadi Borak, Halkevleri'nin girişimi öncesinde söz konusu eserin basımı için TİTE'ye yaptığı başvurunun Enstitü tarafından uygun görülmemekle geri çevrildiğini, bu nedenle kitabın basımının Halkevleri Atatürk Enstitüsü'ne sunulduğunu ifade etmektedir (Borak, 2004: 15). Eserin 3. Basımı 2004 yılında Kırmızı Beyaz Yayınlarınca yapılmıştır.

Buraya kadar değinilen Atatürk'ün eserleri üzerine yerli ve yabancı araştırmacılar çeşitli çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar arasında, Atatürk'ün 1927'de Cumhuriyet Halk Fırkası 2. Kurultayı'nda okuduğu Nutuk öne çıkar. Atatürk'ün Millî Mücadeledeki silah arkadaşı Kâzım Karabekir'in Nutuk'a cevaben yazdığı, 1933 yılında Osmanlıca olarak basılan "Nutuk ve Karabekir'den Cevaplar" eseri dikkat çekicidir. Karabekir, Nutuk'taki bazı iddialara notlar ekleyerek yanıt verir; örneğin, Nutuk'ta eksik belgelerden bahsedilmesi, Millî Mücadele'nin başlangıcı olarak 19 Mayıs 1919'un gösterilmesine itirazı ve Millî Mücadele fikrini ilk kendisinin ortaya attığını iddia eder. Ayrıca, Atatürk'ün Nutuk'ta eleştirdiği, İT'nin etkisindeki sadrazamlar ve hükümetler üzerine, Meclisin o dönemdeki durumunu ve 1. Dünya Savaşı'ndaki Türk ordularının durumuna dair görüşlerini ifade eder. Karabekir, Kafkas Cephesindeki Türk ordusunun başarılarını ve Yıldırım Orduları Grubunun yenilgisini dile getirir (Karabekir, 1997).

Nutuk hakkında yapılan bilimsel çalışmalara gelince bunlar arasında Paul Dumont'un *Atatürk'ün Yazdığı Tarih: Söylev* kitabı, Taha Parla'nın *Türkiye'de Siyasal Kültürün Resmî Kaynakları Atatürk'ün Nutuk'u*, Cilt 1, Serap Taşdemir'in *Türk Basınında Büyük Nutuk'un Yansımaları* başlıklı çalışması, Halil Ersoylu'nun *Nutuk Üzerinde İncelemeler* kitabı, Sami Nihat Özerdim'in *Açıklamalı Söylev Sözlüğü*, Hasan Gürkan'ın *Atatürk'ün Söylev'i (Nutuk) Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi...* v.s sayılabilir. Bu çalışmaların büyük çoğunluğu övgü amaçlı veya tasvirî niteliktedir. Örneğin Ersoylu, kitabının beş ana bölümden oluştuğunu ifade etmekte ve bunların adını "Nutuk'taki 'millî' nitelikli kullanımlar", "Nutuk'ta geçen deyim ve kalıplaşmış unsurlar", "Nutuk'ta, Mustafa Kemal'in Türk milletine lâyük gördüğü sıfatlar", "Nutuk'taki söz birlikleri" ve "Nutuk'taki Batı kaynaklı kelimeler" olarak belirtmektedir (Ersoylu, 1999: XIV).

Paul Dumont, Türkiye Cumhuriyeti'nin ideolojik ve siyasal şekillenmesinde Nutuk'un rolünü araştırdığını belirtir; Nutuk'un, Atatürk'e olayları kendi görüşlerine uygun şekilde sunma imkânı sağladığını vurgular (Dumont, 1997: 8-9). Taha Parla'nın eleştirel çalışması ise, Atatürk'ün Nutuk'taki dilini ve pozisyonunu inceleyerek, onun kişi kültürüne ve lider odaklı yönetim anlayışına dikkat çeker. Parla, Atatürk'ün Nutuk'ta, liderin merkezî rolüne ve kolektif siyasetin yetersizliğine vurgu yaptığını ifade eder (Parla, 2008a: 49).

Serap Taşdemir, *Türk Basınında Büyük Nutuk'un Yansımaları* başlıklı makalesinde Mustafa Kemal Paşa'nın *Nutuk*'unu okuduğu tarihlerde yaygın ve yerel basında kamuoyuna nasıl yansıtıldığını ve etkilerini araştırmıştır. Taşdemir'e göre CHF Kongresi'nde Büyük Nutuk'un okunmasını yaygın ve yerel basın öyle büyük bir ilgiyle karşılamıştır ki verilen haberlere göre CHF Kongresi'ni bile gölgede bırakmıştır (Taşdemir, 2009: 681).

Sami Nihat Özerdim'in 1981 yılında Atatürk'ün 100. doğum yılına armağan olarak basılan *Açıklamalı Söylev Sözlüğü*'nde yazar, *Nutuk*'ta geçen kişi, yer, kuruluş gibi özel adları; olay ve kavramları açıklamış ve bunların *Nutuk*'ta hangi sebeple ve hangi bağlamda geçtiğini belirtmiştir (Özerdim, 1981: 5). Yazar özellikle kişiler hakkında daha fazla bilgi vermiştir. Yazar, *Nutuk*'un farklı kurumlarca yapılan baskılarını inceleyerek hazırladığı çalışmasında *Nutuk*'ta geçen bütün kavramları inceleyemediğini ifade etmektedir. *Nutuk*'un sadece 3. Cildi olan Vesikalar-Belgeler'de geçen kişi, yer, kuruluş adları ve kavramları ise yazar tarafından kitabın sonunda Ek olarak verilmiştir. Özerdim, bu çalışmasının yeni kuşaklara yararlı olacağını ifade etmektedir. Araştırdığımız kadarıyla yazarının gösterişsiz bir sözlük olduğunu belirttiği bu çalışmanın ikinci baskısı yapılmamıştır.

Nutuk hakkında Hasan Gürkan'ın yaptığı *Atatürk'ün Söylev'i (Nutuk) Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi* adlı çalışmaya da değinmek gerekir. Gürkan'ın bu çalışmasının amacı, *Nutuk* üzerine yapılmış çalışmaları bibliyografya halinde sunmaktır. Yazar, çalışmasının *Söylev (Nutuk)* üzerine çalışma yapacak araştırmacılara kaynaklık edeceği düşüncesindedir (Gürkan, 2013: 126). Söz konusu çalışmada kısa bir Giriş kısmından sonra liste halinde *Nutuk* çalışmalarına yer verilmiştir. Liste kitap, bildiri, lisansüstü tezler şeklinde bir ayrıma tâbi tutulmuştur.

Atatürk'ün 1906 ile 1938 yılları arasındaki konuşma ve demeçlerini içeren çalışmalara nazaran, TBMM Açış Konuşmaları üzerine daha az sayıda araştırma yapılmıştır. Taha Parla, *Türkiye'de Siyasal Kültürün Resmî Kaynakları*, Cilt 2, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri adlı çalışmasında Atatürk'ün siyasal ideolojisini belirlemeye odaklanmıştır.

Parla, TBMM Açış Konuşmalarını incelediği araştırmasında özellikle şeflik sistemi ve 'milletin şefi'nden 'şefin milleti'ne evrilme sürecini ele almıştır (Parla, 2008b: 9). ASD üzerine yapılan sınırlı sayıda çalışmalardan biri olarak Ayşe Bedir'in Atatürk'ün Türk Kadınına Bakışı: Atatürk'ün Söylev Ve Demeçleri'nin Muhteva Analizi adlı araştırması da önem taşımaktadır. Bedir, ASD'yi inceleyerek Atatürk'ün Türk kadınına bakış açısını içerik analizi yöntemiyle araştırmış ve kadınlarla ilgili anahtar kelimeler üzerinden kelime kullanım sıklığını analiz etmiştir (Bedir, 2023: 200).

Atatürk'ün TBMM açış konuşmaları hakkında daha az sayıda çalışma yapılmıştır. Bunlar arasında Özgür Erdem'in, ilk baskısı 2017 yılında İleri Yayınları'ndan çıkan *Atatürk'ün Meclis Açılış Konuşmaları* kitabı belirtilebilir. Bu çalışma bir analiz içermemekte ve Atatürk'ün Meclis'te yaptığı açılış konuşmalarını bir araya getirmektedir.

İnkılap Kitabevi tarafından 2020 yılında yayımlanan *Mustafa Kemal Atatürk'ün Meclis Konuşmaları* adlı kitapta Atatürk'ün TBMM'nin gizli ve açık oturumlarında yaptığı konuşmalar ve Meclis'te okunan tezkereleri yorumsuz olarak bir araya getirilmiştir. Kitapta Atatürk'ün sadece yasama yılı açılış konuşmalarına değil bütün konuşmalarına yer verilmiştir. Konuşma metinleri sadeleştirilmiş ve yeni nesillerce anlaşılmayan sözcüklerin günümüzdeki karşılıkları kullanılmıştır. Bu kitap çalışması da bir analiz içermemektedir.

Atatürk'ün Meclis açılış konuşmaları hakkında analiz ve değerlendirme içeren bir çalışma Sevda Mutlu tarafından 2014 yılında içerik analizi yöntemiyle yapılmıştır. Mutlu'nun *Atatürk'ün Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Geçişte Rejim Stratejileri: Atatürk'ün TBMM Açılış Konuşmalarının İçerik Analizi (1920-1938)* başlıklı araştırması dikkat çekicidir. Atatürk'ün Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e geçiş düşüncesi, ideolojisi ve stratejilerini konu olarak alan bu çalışmada Atatürk'ün TBMM açış konuşmaları üç dönemde ele alınıp analiz edilmiştir. Birincisi, Kurtuluş Hazırlık Aşaması olarak adlandırılan 24 Nisan 1920 tarihli TBMM konuşması, ikincisi Kurtuluş Aşaması denilen 1921-1923 arasındaki TBMM açış konuşmaları ve üçüncüsü Kuruluş Aşaması olarak adlandırılan 13 Ağustos 1923 TBMM açış konuşması ile 1 Kasım 1938 TBMM açış konuşmasına kadar olan yıllardaki TBMM açış konuşmalarıdır (Mutlu, 2014: 91). Yazar, söz konusu konuşmalarda kullanılan bazı kelimelerin kullanım frekanslarını ele alarak nicel ve nitel değerlendirmelerde bulunmuştur.

Elimizdeki çalışmada ise Atatürk'ün kitaplaştırılan konuşma ve beyanları hakkında daha önce yapılan ve yukarıda örnekleri verilen çalışmalardan farklı bir yöntem kullanılarak Atatürk'ün 1920 ile 1938 yılları arasındaki TBMM açış konuşmalarının araştırılması planlanmıştır. Çalışmada ülke içinde ve uluslararası alanda yaşanan gelişmelere göre Atatürk'ün TBMM açış konuşmalarında hangi yıllarda hangi konuların öne çıktığı hususu araştırılmaktadır. Çalışmada iç ve dış gelişmelerle Atatürk'ün konuşmaları arasında ne düzeyde bir ilişki ve etkileşim olduğu hususu üzerinde durulmuştur.

Yöntem

Araştırma Konusunun Belirlenmesi ve Sınırlandırılması

Bu çalışmada 19 yılda yapılan 20 adet TBMM açılış konuşmasının metinleri bir veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Ulaşılan sonuçların anlamlı olarak yorumlanabilmesi için

doğal olarak bir konu sınırlandırmasına gidilmiştir. Bu bağlamda şu dört konu kategorisi belirlenmiştir:

1-Ekonomi ve Kalkınma,

2-Toplumsal Hayat ve Kültür,

3-İç Siyaset ve İnkılaplar,

4-Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler.

Bu grupların her biri bir kategori olarak kabul edilmiştir. İstendiği kadar kategori belirlenebilecek olmasına karşın, çalışmanın sınırlandırılması amacıyla, yalnızca dört farklı kategori oluşturulması uygun bulunmuştur. Konuşmalarda geçen kelimelerin belli konu başlıklarında gruplandırılarak değerlendirilmesi benimsenmiştir.

Atatürk'ün TBMM'yi açış konuşmaları PDF'ye çevrilmiştir. Bunlar PDFfill programından faydalanarak dönemlere göre birleştirilmiştir. Bu gruplar sırası ile: 1920-1923 (1), 1923(2)-1926, 1927-1930, 1931-1934, 1935-1938'dir.⁴ Bu gruplar TBMM'nin yasama dönemlerini ifade etmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada TBMM'nin ilk 5 yasama döneminin açış konuşmaları incelenecektir. Çalışmada, birleştirilen dosyalar kontrol edildikten sonra analiz aşamasına geçilmiştir.

Doğal Dil İşleme (NLP), bilgisayarların insan dilini anlaması, yorumlaması ve üretmesi sürecidir. NLP, dilbilim, bilgisayar bilimi ve yapay zeka disiplinlerinin kesişiminde yer alır. Analize tabii olan dosyaların istatistik bilgileri internet tabanlı yapay zeka arayüzü vasıtası ile analiz edilmiştir. Doğal Dil İşleme (NLP), bilgisayarların insan dilini anlaması, yorumlaması ve üretmesi sürecidir. İçerik analizi ise, metinlerdeki anlamları, kalıpları ve temaları belirlemek için kullanılan bir araştırma yöntemidir. NLP, içerik analizinde önemli bir rol oynar, çünkü büyük metin kütlelerini hızlı ve doğru bir şekilde analiz etmeyi sağlar. İçerik analizinde öznel görüşlerin belirlenmesi ve sınıflandırılması, metinlerin daha derinlemesine anlaşılmasını sağlar.

Doğal Dil İşleme (NLP), metinlerde sık kullanılan kelimelerin frekans analizini gerçekleştirmek için kullanılan etkili bir yöntemdir. Bu süreç, metinlerdeki kelimelerin sayılmasını ve sıklıklarının analiz edilmesini içerir. Frekans analizi, kelimelerin ne sıklıkta kullanıldığını belirleyerek metinlerin genel içeriği hakkında bilgi verir. Bu, politik içerikler, ürün incelemeleri gibi metinlerde kullanışlıdır (Shanahan, Qu, & Wiebe, 2005.). Farklı korpuslarda kelime frekans dağılımlarını analiz etmek, karmaşık kelimelerin tespitinde önemli bir rol oynar. Bu analizler, metinlerin basitleştirilmesi ve eğitici içeriklerin hazırlanmasında kullanılır (Ehara, 2019). İki veya üç kelimededen oluşan en yaygın kelime dizilerinin frekansları, kelime gruplarının birlikte kullanımını analiz etmek için kullanılır. Bu, dil modellerinin oluşturulmasında ve kelime gruplarının tespitinde önemlidir (Umeda & Kahn, 1982). Kelime frekanslarının analizi, metinlerdeki temel temaları ve anahtar kelimeleri belirlemek için kullanılır. Bu yöntem, akademik araştırmalar ve pazar analizleri gibi çeşitli alanlarda uygulanır (Dicle & Dicle, 2018). NLP, metinlerdeki kelimelerin frekans analizini gerçekleştirerek önemli içgörüler sağlar.

⁴ 1923 yılında 2 farklı açılış konuşması mevcuttur. Çünkü 1923 yılında ilk açılış konuşması yapıldıktan 1 ay kadar sonra, 1 Nisan 1923 tarihinde seçimlerin yenilenmesi kararı alınmıştır. 1923 yılının Haziran-Temmuz aylarında gerçekleşen seçim sonucunda meclis yenilenmiş, M. K. Paşa, aynı yıl içinde yeni meclisi de açış konuşması yapmıştır.

Bu analizler, metinlerin anlaşılabilirliğini artırır ve çeşitli araştırma ve uygulama alanlarında faydalı bilgiler sunar.

AntConc, NLP tekniklerine dayalı ücretsiz ve çok platformlu bir metin analizi yazılımıdır. Japon akademisyen Laurence Anthony tarafından geliştirilmiştir (Anthony , 2005). AntConc, özellikle dil öğretimi ve araştırma alanında yaygın olarak kullanılan bir araçtır. Yazılım, kelime listeleri oluşturma, anahtar kelimeler tespiti, kelime dizisi analizi ve kelime dağılımı gibi çeşitli işlemlere sahiptir.

AntConc'un çok farklı amaçlarla kullanılacak esnek bir analiz yazılımıdır.

- Konkordans Aracı: Metinlerdeki belirli kelimelerin bağlamlarını görmek için kullanılır. Kullanıcılar, kelimelerin hangi cümlelerde ve nasıl kullanıldığını analiz edebilir.
- Kelime Listesi Oluşturma: Metinlerdeki kelimelerin sıklığını hesaplar ve en çok kullanılan kelimeleri listeler.
- Anahtar Kelime Analizi: Metinlerdeki önemli kelimeleri tespit eder ve bu kelimelerin frekanslarını karşılaştırır.
- Kelime Dağılımı Grafiği: Kelimelerin metin boyunca nasıl dağıldığını görsel olarak gösterir.

AntConc'da yapılan bu analizler çok farklı alanlarda kullanılabilir. Bu alanda daha önceden yapılmış farklı örnekler mevcuttur (Wang, 2009; Hao, 2008; Lu & Jiang, 2021; Khairas, 2019) .

- Dil Öğretimi: Dil öğretmenleri, öğrencilerin dil kullanımını analiz etmek ve öğretim materyalleri oluşturmak için AntConc'u kullanabilirler.
- Çeviri Çalışmaları: Çevirmenler, kaynak ve hedef metinlerdeki kelime ve ifade kalıplarını karşılaştırmak için AntConc'u kullanabilirler.
- Araştırma: Dil bilimciler ve akademisyenler, büyük metin kütlelerini analiz etmek ve dilsel kalıpları belirlemek için AntConc'u kullanabilirler.

Bu çalışmada da yukarıda özelliklerine kısaca değindiğimiz ücretsiz bir NLP programı olan AntConc yazılımdan faydalanılmıştır. Tüm dosyalar için yapılan hem genel istatistiksel bilgiler hem de sıklık grafikleri bu yazılım ile analiz edilmiştir. Söz konusu analizler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1: İncelenen belgelere ait istatistiksel veriler

	Sayfa Sayısı	Paragraf sayısı	Kelime sayısı
Birinci Dönem	81	6503	4801
İkinci Dönem	27	2005	1814
Üçüncü Dönem	14	958	623
Dördüncü Dönem	10	730	509
Beşinci dönem	29	1923	1375
Toplam	161	12119	9122

Tablo 1'de de görüldüğü gibi, birinci dönemde yapılan konuşmalar en yakın takipçisinden bile neredeyse üç kat fazladır. Aynı kelimenin büyük bir kelime havuzunda aranması ile daha küçük bir kelime havuzunda aranması açısından kelime frekansları

açısından fark oluşabilir. Bunun için aranan kelimenin frekansının, toplam kelime sayısına bölümünden elde edilen normalize edilmiş yüzdeler bu durumu ortadan kaldıracak ve kelime sayısından bağımsız bir değerlendirme imkânı sağlayacaktır.

Analiz teknikleri

Atatürk'ün 20 adet TBMM açış konuşması bu konu gruplarına ait kelimelerin kullanılma sıklığına göre analiz edilmiştir. Daha sonra Antconc yazılımı kullanılarak ngram analizi gerçekleştirilmiştir. 1 gram, 2 gram ve 3 gram analizleri gerçekleştirilmiştir. Her bir analizde en yüksek frekansa sahip ilk 500'er sonuç alınmıştır. Bu sonuçlar en yüksek frekandan en düşük frekansa doğru sıralanmıştır. Ancak ilk 500'e giren sonuçlar içerisinde en düşük frekansa sahip olan terimlerin sayıca daha fazla olmalarına rağmen 500 adet sınırı nedeni ile tamamının elde edilememiş olma ihtimali söz konusu olmuştur. En düşük frekansa sahip birimlerin bir kısmı ilk 500'e girmemiş olabileceğinden, en düşük frekansa ait tüm birimler silinmiştir. Örneğin 1 gramda bu 500 sonucun son 10 adedinin frekans değeri 15, kalanlar 16 ve üstü olduğundan bunlar silinerek çalışmaya frekansı 16 ve üstü olan toplam 490 adet token dahil edilmiştir. Aynı şekilde 2 gramda frekansı 6 olan 67 adet silinerek çalışmaya 7 ve üstü frekansa sahip 433 token ve 3 gramda frekansı 2 olan 178 adet silinerek çalışmaya frekansı 3 ve üstü olan toplam 362 token dahil edilmiştir.

Ana metinlerden oluşan Corpus toplamda 5 dosya ve 55787 tokendan oluşmaktadır. Seçilen ifadelerin (Tablo1,8,15,22) ngram analizi yapılırken kategorilere atılan ifadelerin yalnızca kendisi analiz edilmemiş, analiz için kullanılan sorguda arama kutucuğuna "ifade*" şeklinde yazılarak kullanılmış ve bu ifadenin ek gelmiş tüm hallerinin toplam frekansları çalışmaya dahil edilmiştir. Ngram analizi sonucu en yüksek frekansa sahip ilk 500 kelimedenden oluşan ilk listelerde aynı köke sahip kelimelerden birden fazla kez geçebilmektedir. Uzman görüşü ile kategorilere atama yapılırken bu kelimeler kategori listelerinde de birden fazla kez yer alabilmektedir. Bu nedenle uzman görüşü sonucu yalnızca ekleri farklı olan benzer kelimelerin gruplandırılması yoluna gidilmiştir. Kelimelerin bağlamdan bağımsız şekilde yalnızca frekans analizi ile çetelendiği unutulmamalıdır.

Bu gruplama sonucunda bazı terimler birleştirilmiştir. Birleştirme sonucu çalışmaya dahil edilmesine karar verilen terimler tam olarak kesinleşmiştir. Konu başlıklarına göre frekans tabloları tablo 1,8,15 ve 22'de görülmektedir.

Sonuçta açılış konuşmalarında en çok tekrar eden kelimelerden gruplara göre ayrılmış kelime listeleri elde edilmiştir. Yapılan inceleme sonucu Ekonomi ve Kalkınma kategorisinde 22, Toplumsal Hayat ve Kültür kategorisinde 20, İç Siyaset ve İnkılaplar kategorisinde 66, Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler kategorisinde ise 42 ifadenin çalışmaya dahil edilmesine karar verilmiştir.

Son olarak hangi terimin hangi dönemde ne oranda kullanıldığını ve metin içerisinde bu ifadenin dağılımını ortaya koymak üzere plot analizi yapılmıştır. Plot analizi yerden tasarruf edilmesi amacı ile her başlığın en yüksek frekansa sahip üç kavramı üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Özet olarak Temelde iki çeşit analiz tekniğinden yararlanıldığı söylenebilir, Her bir başlığa ait terimlerin ve seçilen terimlerin geçiş sıklıklarının belirlendiği frekans analizi ve bu terimlerin dönemlere göre dağılımlarının incelendiği plot analizi.

Amaç

Atatürk'ün yasama yılının başında yaptığı konuşmalarda bu konu gruplarından hangisini daha fazla öne çıkardığı belirlendikten sonra bu husus hem dönemin özellikleriyle ve hem de iç ve dış gündemle ilişkilendirilerek anlaşılmasına çalışılmıştır.

Burada konu, açış konuşmalarında kullanılan kelimelerin sıklığının yıllara dağılımı açısından irdelenecektir. Hangi kelimelerin hangi zamanda veya hangi zaman aralığında ne sıklıkla kullanıldığı ortaya çıkarılarak yorumlama yoluna gidilecektir.

Ayrıca plot analizi yardımı ile elde edilen dağılımlardan faydalanarak dönemler arası söylem farklılıkları olup olmadığı belirlenmeye çalışılacaktır.

Çalışmanın amacı temelde şu şekilde özetlenebilir.

- 1- 1920 -1938 yılları arasında yapılan meclis açış konuşmalarında “Ekonomi ve Kalkınma” ile alakalı en çok geçen ifadeler nelerdir?
- 2- 1920 -1938 yılları arasında yapılan meclis açış konuşmalarında “Toplumsal Hayat ve Kültür” ile alakalı en çok geçen ifadeler nelerdir?
- 3- 1920 -1938 yılları arasında yapılan meclis açış konuşmalarında “İç Siyaset ve İnkılaplar” ile alakalı en çok geçen ifadeler nelerdir?
- 4- 1920 -1938 yılları arasında yapılan meclis açış konuşmalarında “Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler” ile alakalı en çok geçen ifadeler nelerdir?
- 5- 1920 -1938 yılları arasında yapılan meclis açış konuşmalarında “Ekonomi ve Kalkınma” ile alakalı en çok geçen ifadelerin çalışmaya dahil edilen meclis dönemlerine göre dağılımı nasıldır?
- 6- 1920 -1938 yılları arasında yapılan meclis açış konuşmalarında “Toplumsal Hayat ve Kültür” ile alakalı en çok geçen ifadelerin çalışmaya dahil edilen meclis dönemlerine göre dağılımı nasıldır?
- 7- 1920 -1938 yılları arasında yapılan meclis açış konuşmalarında “İç Siyaset ve İnkılaplar” ile alakalı en çok geçen ifadelerin çalışmaya dahil edilen meclis dönemlerine göre dağılımı nasıldır?
- 8- 1920 -1938 yılları arasında yapılan meclis açış konuşmalarında “Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler” ile alakalı en çok geçen ifadelerin çalışmaya dahil edilen meclis dönemlerine göre dağılımı nasıldır?

Bulgular ve Yorumlar

Yapılan analizler sonucu elde edilen bulgular şu şekilde sunulup yorumlanacaktır: Her bir başlıkta elde edilen bulgular ayrı ayrı sunulacaktır. Öncelikle her bir başlık altında frekans sayısına göre sıralanmış olarak seçilen ifadeler verilecek ve metin içerisinde bu tablolar özetlenecektir. Ardından en yüksek frekansa sahip üç ifade için teker teker plot analizi bulguları verilecek ve yorumlanacaktır.

Plot analizi için önce analiz edilen terim ve frekansı verilecektir. Ardından Dosya Adı, Toplam Token, Tekrar sayısı, % Tekrar sayısı, Normalize tekrar sayısı, Dağılım ve % token bilgilerinden oluşan özet tablolar verilmektedir. Burada dosya adı o ifadenin geçtiği meclis döneminin hangisi olduğunu belirtmektedir. Toplam token sayısı ise her bir meclis döneminde yapılan konuşmalarda kullanılan ifadelerin miktarının ölçüsüdür. Konuşma metinlerinden bazıları daha uzun bazıları daha kısa olduğundan, uzun olan

metinlerin analizinde daha çok, kısa olan metinlerin analizinde daha az token üretilmektedir. Tekrar sayısı analize dahil edilen ifadelerin her bir meclis döneminde kaçar kere geçtiğini göstermektedir. Tablolar bu esasa göre sıralanmıştır. % tekrar sayısı terimin her bir dönemde geçme sayısının toplam geçme sayısına olan oranını gösterir. Tekrar sayılarının toplamının frekansa, tekrar sayılarının yüzdesinin toplamının da yüzde yüze eşit olması beklenir. Dağılım ise bir ifadenin bir doküman içerisinde ne kadar homojen olarak dağıldığının bir ölçüsüdür. Son olarak ise % token ile seçilen ifadenin o kaynakta (belgede) geçen toplam ifadelere oranı verilerek, bu kelimenin bu kaynakta ne kadar önemli olduğu ve ne kadar sık geçtiği ortaya konulmuştur. Plot analizleri incelenirken her bir ifadenin her bir dönemde kaç kez geçtiği kadar belgenin uzunluğuna göre oranını gösteren yüzdesi de dikkate alınmalıdır. Zira birinci dönemde yapılan açılış konuşmaları diğer dönemlere göre çok daha uzun olduğundan, bu dönemdeki ifadelerle ait frekansların da yüksek olması beklenen bir durumdur ancak daha tarafsız bir değerlendirme için normalize edilmiş değerleri ifade eden % token sütunu dikkate alınmalıdır.

Aşağıda yer alan analizlere yönelik özet bilgiler şu şekildedir.

Tablo 2: İncelenen başlıklar için seçilen ifadelerin istatistikî verileri

	Seçilen ifade sayısı	Seçilen ifade yüzdesi	Seçilen ifade frekansı	Frekans yüzdesi
1-Ekonomi ve Kalkınma	22	14,67%	1216	12,13%
2-Toplumsal Hayat ve Kültür	20	13,33%	1183	11,81%
3-İç Siyaset ve İnkılaplar	66	44,00%	4441	44,32%
4-Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler	42	28,00%	3181	31,74%
Toplam	150	100%	10021	100%

Tablo 2’de her bir başlıkta seçilen ifade sayıları ve ifade frekansları ile bunlara ait yüzdeler verilmiştir. Hem ifade adedi hem de frekans toplamı olarak en çok ağırlığa sahip başlık yüzde 44 ile iç siyaset ve inkılaplar olmuştur. Çalışmada toplam 150 ifade 10 binden fazla kez geçmektedir.

1. Ekonomi ve Kalkınma

Kurtuluş Savaşı’ndan hemen sonra Atatürk, ülkenin gerçek bir ihtiyacıdan kaynaklanan iktisadî hayata ilişkin konulara el atmayı gerekli görmüştür. 1922 ve 1923 yıllarında yaptığı bir çok konuşmasında *kılıç* ile *saban* retoriğini kullanarak sabanın üstünlüğünü ifade etmek suretiyle ekonomik güç olmadan askerî ve siyasî gücün yetersiz ve eksik kalacağını vurgulamıştır. Atatürk’ün konuşmalarında dikkat çeken tema, iktisadî bağımsızlığın önemi ve bunun siyasî bağımsızlıkla ilişkisi olmuştur. Ülkenin kalkınma yolunu nasıl gördüğünü Ocak 1922’deki şu sözleriyle ifade etmiştir: “İslah olunacak şeyler iktisadiyat ve maariftir. Bu sayede memleket imar edilecek, millet refah sahibi olacaktır” (İnan, 2020: 123). Ülkenin ekonomik hayatıyla ilgili ilk büyük icraatlardan birisi 1923 yılında düzenlenen 1. İzmir İktisat Kongresi olmuştur. Cumhuriyetin ilanından önce ve çok çeşitli meslek mensuplarının katılımıyla düzenlenen kongrede Misak-ı Millî’ye benzetilen ismiyle Misak-ı İktisadî kabul edilmiştir. Ülkenin ileriki yıllarda izleyeceği ekonomik kalkınma ilkeleri bu misakta yer almıştır. Amaç millî ekonominin temellerini atmak, yerli yatırımcıyı desteklemektir. Bunun bir gereği olarak 1924 yılında yatırımcıya

kredi desteği ve çeşitli kolaylıklar sağlamak amaçlı olarak İş Bankası kurulmuştur. 1925'te aşar vergisi kaldırılmış, 1927 yılında sanayi yatırımcısını desteklemek amaçlı olarak Teşvik-i Sanayi Kanunu çıkarılmıştır (Daver, 1995: 298). 1925 yılında bugünkü adı Türk Hava Kurumu olan Türk Tayyare Cemiyeti kurulmuş, 1926'da Kayseri'de ilk uçak fabrikası açılmıştır. 1929 Dünya Ekonomik Krizi'nin etkisiyle 1930'larda planlı kalkınma girişimleri başlatılmış ve devletçi politikalara geçilmiştir. Ayrıca 1930'da Cumhuriyet döneminin ilk büyük çaplı inşaat hareketi olarak nitelenen demiryolları yapımına başlanmıştır (Kuruç, 1987: 24). Karabük'te 1937'de kurulan demir-çelik fabrikası (Kuruç, 1987: 120), Zonguldak'ta kurulan kömür ve maden işletmeleri, çok sayıda şeker fabrikasının kurulması, Sümerbank'ın (1933) ve Etibank'ın (1935) kuruluşu gibi ekonomik kalkınma amaçlı girişimler sayılabilir. 1929 Krizinin patlak vermesiyle yerli üreticiyi korumak amacıyla gümrük tarifelerinde düzenlemeye gidilmiş, 1930 yılında çıkarılan Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu ile de kambiyo kontrolü yoluyla Türk lirasının değerini korumayı amaçlayan himayeci bir yola girilmiştir (Kuruç, 1987: 197-198). Ekonomik kalkınma hakkında Atatürk 1937 yılında söylediği "Ekonomik kalkınma; Türkiye'nin hür, müstakil, daima daha kuvvetli, daima daha refahlı Türkiye idealinin belkemiğidir..." (Atatürk, 2006: 853) sözü ve 1938 yılında İkinci Dünya Savaşı'nın kendisini hissettirdiği sırada "Milletçe ekonomik yönden kuvvetli olarak geleceğin tehlikeli günlerine hazırlanmalıyız" (İnan, 2020: 123) uyarısıyla konu hakkındaki hassasiyetlerini ortaya koymuştur.

Araştırmamızda ilk başlığımız "Ekonomi ve Kalkınma" olarak belirlenmiştir. 1 gram, 2 gram ve 3 gram analizleri sonucu en yüksek frekansa sahip ilk 500'e giren ifadelerde Ekonomi ve Kalkınma ile ilgili olanların frekans sayısına göre sıralanmış hali Tablo 3'te görülebilir. Tablo incelendiğinde çalışma (268), ekonomi (121) ve Anadolu (90) ile ilgili ifadelerin en yüksek frekanslara sahip olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında Atatürk'ün 1922-1923 yılından itibaren konuşmalarında en çok yer verdiği ve icraatlarına yansıyan ifadeler ve terimlerin frekansı yüksek çıkmıştır.

Tablo 3: "Ekonomi ve Kalkınma" ile ilgili terimlerin frekans sıralı listesi

Sıra No	İfade	Frekans
1	Çalışma*	268
2	Ekono*	121
3	Anadolu*	90
4	Eğitim*	73
5	Mali*	70
6	Telg*	68
7	Ticar*	66
8	Demir*	57
9	Sağlık*	49
10	Verim*	48
11	Uygar*	45
12	Deniz*	40
13	Sanay*	37
14	Modern*	36
15	Bayındır*	32
16	Maden*	28

Tablo 3 devamı		
Sıra No	İfade	Frekans
17	Maddi*	24
18	Milli Eğitim*	17
19	Mall*	13
20	Sosyal yardım*	13
21	Makin*	11
22	Alet*	10
	Toplam	1216

Tablo 4: “Çalışma” ile ilgili ifadelerin frekansı

İfade	Frekans
Çalışma*	268

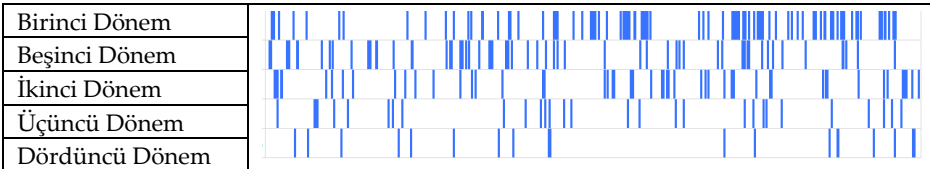
Plot Analizi

Plot analizi ilk yapılacak olan ifadeler “çalışma” ile ilgili olanlardır. Çalışma ile ilgili ifadeler tüm belgelerde toplam 268 kere geçmektedir. Bu sayının beş döneme göre dağılımı aşağıda görülmektedir.

Tablo 5: “Çalışma” ile ilgili ifadelerin plot analizi tablosu

Dosya Adı	Toplam Token	Tekrar sayısı	% Tekrar sayısı	Dağılım	% Token
Birinci Dönem	32636	108	40%	0.777	0,33%
Beşinci Dönem	8427	60	22%	0.871	0,71%
İkinci Dönem	8324	51	19%	0.865	0,61%
Üçüncü Dönem	3848	30	11%	0.835	0,78%
Dördüncü Dönem	2552	19	7%	0.786	0,74%
Toplam	55787	268			0,48%

Tablo 5 incelendiğinde “çalışma” ile ilgili terimlerin en çok birinci yasama döneminde geçtiği görülmektedir. Birinci yasama dönemi n=108 ile çalışma teriminin en çok geçtiği dönem olmuştur. Dördüncü yasama dönemi ise n=19 ile çalışma ifadesinin en az geçtiği dönemdir. Çalışma ile ilgili ifadeler frekans olarak en çok birinci dönemde (% 40) geçmektedir. Ancak birinci dönemde yapılan konuşmalarda toplam 32636 ifade yer alırken örneğin dördüncü yasama döneminde yapılan konuşmalarda yalnızca 2552 ifade mevcuttur. Bu durum da hesaba katıldığında aslında dördüncü yasama döneminde (% 0,74), üçüncü yasama döneminde (% 0,78) ve beşinci yasama döneminde (% 0,71) çalışma ile ilgili ifadeler oransal olarak metinde daha fazla yer almaktadır. Diğer dönemlerde ifadenin ne sıklıkta geçtiğine yukarıdaki tablodan bakılabilir.

Şekil 1: “Çalışma” ile ilgili ifadelerin plot analizi grafiği

Şekil 1 çalışma ile ilgili ifadelerin her bir metinde nerelerde geçtiğini göstermektedir. Bu dağılımların homojen ve dönem boyunca dengeli dağıldığı söylenebilir. Bunun dışında bu ifadenin dönem içi dağılımına bakıldığında dağılımların 0.871 ile 0.777 arasında değiştiği görülmektedir.

“Çalışma” ile ilgili kavramların sayısal olarak 1920-1923 yılları arasında kapsayan birinci dönemde; oransal olarak ise 1931-1934 yılları arasında kapsayan dördüncü dönemde çok kullanılmış olması anlamlıdır. Çünkü, Milli Mücadele’nin devam ettiği yılları da kapsayan 1920-1923 yılları arasında doğal olarak TBMM açış konuşmalarında ekonomi ve kalkınma dışındaki konular fazla yer tutmaktadır. “Çalışma” ile ilgili ifadelerin Kurtuluş Savaşının bittiği 1922 sonlarından itibaren daha fazla kullanıldığı görülebilir. Bunun, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş aşamasında ekonomik kalkınmaya olan ihtiyaçtan ve bu konudaki duyarlılıktan kaynaklandığı söylenebilir. Özellikle 1923 yılında M. Kemal Paşanın yaptığı yurt gezilerinde en çok üzerinde durduğu konular çalışma, üretme, kalkınma, refah ve zenginleşme gibi konulardır. Paşa ülkenin savaştan yorgun ve fakir düşerek çıktığı hususu üzerinde çokça durarak Yeni Türkiye Devleti’nin süngü ile değil iktisadiyat ile kurulacağını belirtmiştir (Çiftçi, 2018: 727). M. Kemal Paşa çalışmaya ve çalışkan olmaya olan ihtiyacı sık sık vurgulamıştır. Dördüncü döneme gelindiğinde artık kuruluş dönemi çoktan geçmiş ve 1929 Dünya Ekonomik Krizinin de etkisiyle iktisadi kalkınma etrafındaki konular gündemde çok yer almıştır. Bilindiği gibi 1930-1939 yılları arasında Türkiye’de korumacı ve devletçi ekonomi politikaları izlenmiş, 1933’ten itibaren 5 yıllık sanayi planları uygulamaya konmuştur. Dönemin bu özellikleri Cumhurbaşkanı M. Kemal Paşanın TBMM açış konuşmalarına yansımıştır.

İncelenecek olan ikinci terim frekans tablosunda da ikinci sırada yer alan ekonomi ile ilgili ifadelerdir. Ekonomi terimi ile ilgili ifadelerin toplam frekansı 121 olarak bulunmuştur.

Tablo 6: “Ekonomi” ile ilgili ifadelerin frekansı

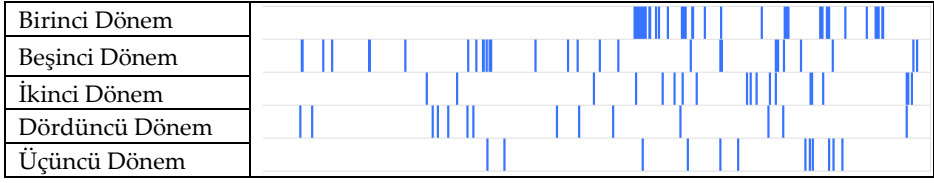
İfade	Frekans
Ekono*	121

Plot Analizi

Tablo 7: “Ekonomi” ile ilgili ifadelerin plot analizi tablosu

Dosya Adı	Toplam Token	Tekrar sayısı	% Tekrar sayısı	Dağılım	% Token
Birinci Dönem	32636	47	39%	0.519	0,14%
Beşinci Dönem	8427	29	24%	0.826	0,34%
İkinci Dönem	8324	19	16%	0.702	0,23%
Dördüncü Dönem	2552	14	12%	0.782	0,55%
Üçüncü Dönem	3848	12	10%	0.506	0,31%
Toplam	55787	121			0,22%

Ekono* ifadesi en çok (n=47) birinci yasama döneminde en az ise (n=12) üçüncü yasama döneminde geçmektedir. Bu ifadenin dönemlere göre dağılımı görece homojendir. Ancak yine dağılım yüzdeleri göz önüne alınırsa en çok (% 0,55) dördüncü yasama döneminde geçtiği söylenebilir.

Şekil 2 - "Ekonomi" ile ilgili ifadelerin plot analiz grafiği

Birinci yasama dönemi hariç terimin metin içerisinde dağılımlarının da homojen olduğu yukarıdaki grafikte görülebilir. Ancak dikkat çekici bir husus terimin en çok geçtiği birinci dönemde bu ifadenin yalnızca metnin son yarısında yer almış olması ve ilk yarıda bu terime hiç rastlanılmamasıdır. Konu ile ilgili ayrıntılı diğer bilgilere yukarıda yer alan tablo ve grafikten ulaşılabilir.

Ekonomi ile ilgili ifadelerle birinci yasama döneminin ilk yarısında hiç rastlanmazken sadece son yarısında rastlanması çok anlamlıdır. Yukarıda "çalışma" ile ilgili değerlendirme yapılırken de belirtildiği gibi elimizdeki çalışmada birinci yasama dönemi olarak alınan 1920-1923 yılları arası hem Kurtuluş Savaşı'nın devam ettiği yılları hem de savaşın sona erdiği zaman dilimini içermektedir. M. Kemal Paşanın TBMM açış konuşmalarında ekonomi ile ilgili konulara çok yer vermeye başlaması bu nedenle Kurtuluş Savaşı'nın da bittiği bu dönemin sonuna doğru olmuştur.

Ekonomi ve Kalkınma ile ilgili ele alınan son ifade "Anadolu" ile ilgili olan ifadelerdir. "Anadolu" ile ilgili ifadeler toplamda 90 kere geçmiştir (Tablo 8).

Tablo 8: "Anadolu" ile ilgili ifadelerin frekansı

İfade	Frekans
Anadolu*	90

Plot Analizi

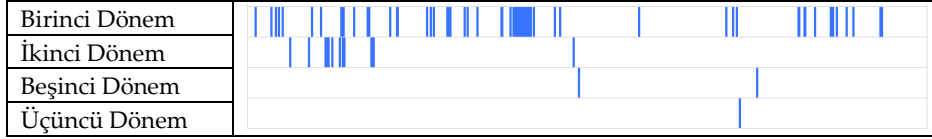
Tablo 9: "Anadolu" ile ilgili ifadelerle ait plot analiz tablosu

Dosya Adı	Toplam Token	Tekrar sayısı	% Tekrar sayısı	Dağılım	% Token
Birinci Dönem	32636	74	82%	0.746	0,23%
İkinci Dönem	8324	13	14%	0.239	0,16%
Beşinci Dönem	8427	2	2%	0.333	0,02%
Üçüncü Dönem	3848	1	1%	0.000	0,03%
Toplam	53235	90			0,17%

Anadolu* ifadesinin dönemlere göre dağılımı oldukça ilginçtir. Bu terim neredeyse tamamen birinci yasama döneminde geçmiştir (n=74). Dördüncü dönemde hiç (n=0) üçüncü (n=1) ve beşinci (n=2) yasama döneminde ise çok az geçmiştir. Bu birinci dönemde "Anadolu" kavramının ne kadar çok vurgulandığının bir kanıtıdır.

"Anadolu" kavramı coğrafi bir kavram olmanın ötesinde Türkler/Türk Milleti, Türkiye'de yaşayanlar için bir yurt, bir vatan anlamı da taşımaktadır. 1918'den itibaren Mondros Mütarekesi ile işgale uğrayan Anadolu'nun kurtuluşu için yürütülen İstiklâl Harbi'nde M. Kemal Paşa 1920 ile 1923 yılları arasındaki TBMM açış konuşmalarında doğal olarak yurt, vatan, istiklâl, istikbâl, millet kavramlarının yanı sıra Anadolu, Trakya gibi coğrafi kavramları da çokça kullanmıştır. Elimizdeki çalışmada 5 dönemde incelenen Atatürk'ün TBMM açış konuşmaları içinde "Anadolu"nun birinci yasama dönemini

domine etmesi bu nedenle anlaşılabilir bir husustur. M. Kemal Paşa, 24 Nisan 1920 tarihli TBMM açış konuşmasında çok sık olarak “Anadolu” ifadesini kullanmıştır. Bunun sebebi, 16 Mart 1920’de İstanbul’un işgali ve Mebusan Meclisi’ne baskın düzenlenmesi üzerine Anadolu ile İstanbul ilişkilerinin aldığı hal, Anadolu’daki olası işgalci asker hareketliliği ve buna karşı alınabilecek önlemlerle Anadolu ile İstanbul arasındaki telgraf haberleşmesi konusunda TBMM’de geniş açıklamalar yapmasıdır.

Şekil 3: “Anadolu” ile ilgili ifadelerle ait plot analiz grafiği

Birinci yasama döneminde hemen hemen homojen dağılan (0.746) terim yalnızca bir konuşmada (24 Nisan 1920 tarihli konuşma) arka arkaya çok fazla tekrar edilmiştir. Bunun dışında ise diğer dönemlerde Anadolu kavramı çok az kullanılmıştır. Bu kavramın dönemlere göre dağılımı ile ilgili diğer bilgilere Tablo 7 ve Şekil 3’ten bakılabilir.

2. Toplumsal Hayat ve Kültür

Atatürk döneminde toplumsal ve kültür hayatı ilgilendiren çok sayıda icraata imza atılmıştır. Kültürel dönüşümü sağlamayı ve toplumsal hayatı değiştirmeyi amaçlayan 1924’te Ankara’da Musiki Muallim Mektebi’nin açılması, 1925 yılında şapka devriminin yapılması, 1926 yılındaki hukuk devrimleri, 1928 yılında Latin harflerinin kabulüyle kurulan yaygın eğitim kurumları olan Millet Mekteplerinin açılması belirtilmelidir. 1932 yılında faaliyete geçtikten sonra toplum üzerinde sosyal, kültürel, siyasal, ekonomik ve eğitimle ilgili önemli etkilerde bulunan Halkevleri (Zeyrek, 2006: 85), 1930-1934 arasında kadınların seçme-seçilme hakkı ile ilgili düzenlemeler, 1936’da Ankara’da Devlet Konservatuarı kurulmasıyla burada opera, tiyatro ve bale bölümlerinin açılması da bu başlıkta ele alınmalıdır. Batı medeniyetine adapte olunması amacıyla 1925’te takvim ve saat uygulamasında, 1931’de ise ağırlık ve uzunluk ölçülerinde Batının uygulamalarının alınması da toplumsal hayatta önemli etkilerde bulunmuştur. Her ne kadar Atatürk’ün ölümünden sonra, 1940 yılında ve eğitim yoluyla ekonomik kalkınmaya hizmet çerçevesinde düşünülerek açılrsa da Köy Enstitüleri de toplumsal ve kültürel hayatı etkileyen icraatlardandır.

İktisadî hayatla iç içe olan toplumsal hayattaki sorunların başında nüfus yapısı gelmekteydi. Atatürk, savaşıardan yorgun ve bitap çıkmış, yaşlı oranı fazla ve eğitim düzeyi düşük olan nüfus meselesine el atılmasını sağlamıştır. Evlenmeler ve çok çocukluk teşvik edilmiş, nüfus mübadelesi ile ülke nüfusu homojenleştirilirken aynı zamanda nüfus artışı sağlanmaya çalışılmıştır. Toplumsal hayatla ilgili değişikliklerden birisi de kadınların çalışma hayatına ve toplumsal hayata katılmalarının teşvik edilmesi olmuştur. Dil ve tarih araştırmaları bir yandan uluslaşma sürecini beslerken diğer yandan dilde ve kültürde değişimi amaçlamaktaydı.

Araştırmada ikinci olarak Toplumsal Hayat ve Kültür başlığı altındaki konular incelenmiştir. Uzman görüşü sonucu en yüksek frekansa sahip ifadeler arasından seçilen toplumsal hayat ve kültür ile ilgili olan terimlerin frekansa göre sıralanmış listesi Tablo 10’da görülmektedir.

Tablo 10: Toplumsal Hayat ve Kültür ile ilgili ifadelerin frekans sıralı listesi

Sıra No	İfade	Frekans
1	Türk*	234
2	Halk*	128
3	Güvenl*	94
4	Anadolu*	90
5	Eğitim*	73
6	Vatand*	68
7	Adli*/adal*	65
8	Sosyal	57
9	Sağlı*	56
10	Öğret*	51
11	Kutsa*	50
12	Huzur*	37
13	Modern*	36
14	Saltan*/sultan*	33
15	Kültür*	27
16	Türk Mill*	25
17	Manevi*	20
18	Yeni yıl*	17
19	Erkek*	12
20	Kadın*	10
	Toplam	1183

Tablo 10’da Toplumsal Hayat ve Kültür ile ilgili ifadelerin listesi görülebilir. En çok geçen ifade Türk* olmuştur. Toplam 234 kez geçen bu ifadeyi sırası ile halk* ve güven* ile ilgili ifadeler izlemektedir. Frekansı en yüksek olan bu üç ifade ile ilgili olarak, dağılımları tespit etmek üzere plot analizi de gerçekleştirilmiştir. Atatürk döneminde toplumsal ve kültürel hayatı etkileyen inkılaplar ve diğer icraatlar ışığında araştırma sonuçlarına bakıldığında inkılap ve icraatlara konu olan kelime, ifade ve terimlerin onun TBMM açılış konuşmalarına yansımaya frekansının düşük olduğu söylenebilir. Bu durum, sosyal, kültürel içerikli devrimlerin ve yeniliklerin diğer günlük konuşmalarda ve toplantılarda dile getirilmekle birlikte TBMM açılış konuşmalarında daha az zikredildiği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 11: “Türk” ifadesinin frekans sayısı

İfade	Frekans
Türk*	234

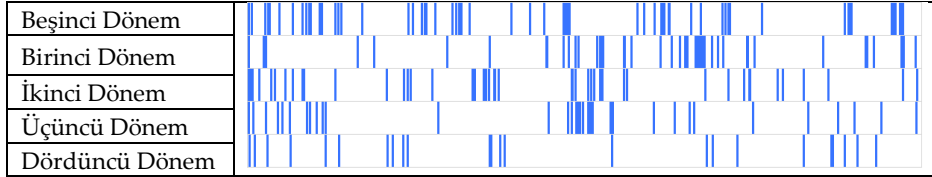
Ele alınacak ilk ifade Tablo 11’de en yüksek frekansa sahip olduğu görülen Türk* ifadesidir. Tablo 12’de tekrar belirtildiği gibi bu kavram tüm metinlerde toplam 234 kez geçmektedir.

Plot Analizi

Tablo 12: “Türk” ifadesinin plot analizi tablosu

Dosya Adı	Toplam Token	Tekrar sayısı	%tekrar sayısı	Dağılım	% Token
Beşinci Dönem	8427	69	29%	0.861	0,82%
Birinci Dönem	32636	58	25%	0.706	0,18%
İkinci Dönem	8324	48	21%	0.779	0,58%
Üçüncü Dönem	3848	35	15%	0.747	0,91%
Dördüncü Dönem	2552	24	10%	0.802	0,94%
Toplam	55787	234			0,42%

Terim en çok beşinci yasama döneminde (n=69) en az dördüncü yasama döneminde (n=24) geçmektedir. Ancak yüzdesel olarak bakıldığında sırası ile en çok dördüncü yasama döneminde (% 0,94), üçüncü yasama döneminde (%0,91) ve beşinci yasama döneminde (%0,82) geçmektedir. Birinci yasama döneminde geçme oranının düşüklüğü ise dikkat çekicidir.

Şekil 4: “Türk” ifadesinin plot analizi grafiği

Terimin her bir yasama dönemine ait metinlerde dağılımı da homojendir. Ayrıntılar yukarıda yer alan tablo ve grafikte görülebilir.

“Türk” teriminin en az birinci yasama döneminde (1920-1923 arası) kullanılmasına karşılık dördüncü (1931-1934 arası); üçüncü (1927-1930 arası) ve beşinci (1935-1938 arası) dönemlerde çok kullanılmış olması Türkiye’nin yaşadığı toplumsal-siyasal-kültürel değişimle doğrudan ilişkilidir. Çok milletli Osmanlı toplumunun bakiyesi olan ve farklı etnik unsurların birarada yaşadığı Anadolu’nun kurtuluşu mücadelesi devam ederken 1920-1923 yılları arasında TBMM’de “Türk” ifadesi yerine daha birleştirici ifadelerin kullanılması tercih edilmiştir. Örneğin M. Kemal Paşa, TBMM’nin açılışından 8 gün sonra, Meclis’te 1 Mayıs 1920’deki konuşmasında BMM’yi oluşturan zevatın sadece Türk, sadece Kürt, sadece Çerkes ve sadece Laz olmadığını hepsinden meydana gelen **İslâmî unsurlar** (anasır-ı İslamiye) olarak **samimi bir topluluk** olduğunu ifade etmiştir (Atatürk, 2006: 104). Lozan Antlaşması’nın imzalanması, Cumhuriyet’in ilanı ve 1924 Anayasası’nın yürürlüğe girmesinden sonra ise “Türk ulus devleti” kurma eğilimi belirginleşmiş ve “Türk” ifadesi bu dönemden sonra daha sık kullanılır olmuştur. Bu durumun Atatürk’ün TBMM açış konuşmalarına da yansdığı söylenebilir.

Plot analizi yapılan bir sonraki terim “Halk*” terimidir. Bu terim Toplumsal Hayat ve Kültür ile ilgili ifadelerin arasında en yüksek ikinci frekans değerine sahiptir.

Tablo 13: “Halk” teriminin frekansı

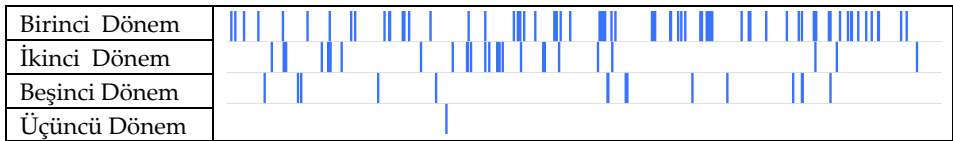
İfade	Frekans
Halk*	128

Plot analizi

Tablo 14: “Halk” teriminin plot analizi tablosu

Dosya Adı	Toplam Token	Tekrar sayısı	% tekrar sayısı	Dağılım	% Token
Birinci Dönem	32636	83	65%	0.819	0,25%
İkinci Dönem	8324	26	20%	0.675	0,31%
Beşinci Dönem	8427	18	14%	0.631	0,21%
Üçüncü Dönem	3848	1	1%	0.000	0,03%
Toplam	53235	128			0,24%

Halk* terimi ilginç bir şekilde dördüncü yasama döneminde hiç (n=0) üçüncü yasama döneminde ise yalnızca bir kez (n=1) geçmektedir. Bu iki dönem hariç bu ifadenin metin içi dağılımları dengelidir. Birinci yasama döneminde ise ifadenin baskın bir ağırlığı vardır ve toplam frekansın yaklaşık yüzde 65’i yalnızca birinci yasama döneminde (n=83) yer almaktadır. 1920-1923 yılları arasında halk ile birlikte istiklâl mücadelesinin yürütülmüş olması TBMM açış konuşmalarında da halka dönük yoğun mesajların verilmesini beraberinde getirmiştir.

Şekil 5: “Halk” teriminin plot analizi grafiği

Dördüncü yasama döneminde hiç geçmediği ve üçüncü yasama döneminde bir kez geçtiği için bu iki dönemde “halk” kelimesinde metin içi homojenlikten söz edilemez. Ancak geri kalan üç dönemde dağılımlar homojendir. Diğer bilgiler için yukarıda yer alan tablo ve grafik incelenebilir.

Bu bölümde ele alınacak olan son terim “Güvenl*” ifadesidir. Tablo 15’ten de görülebileceği gibi bu ifade tüm metinlerde toplam 94 kez geçmiştir.

Tablo 15: “Güvenl*” ifadesinin frekansı

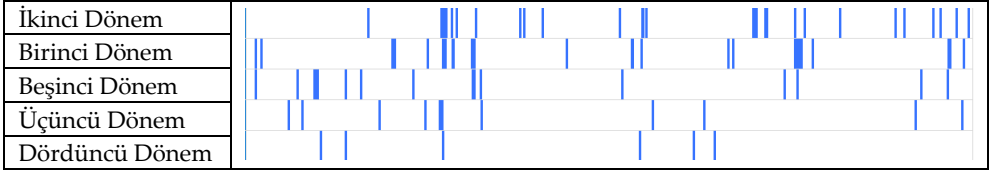
İfade	Frekans
Güvenl*	94

Plot analizi

Tablo 16: “Güvenlik” ile ilgili ifadelerin plot analizi tablosu

Dosya Adı	Toplam Token	Tekrar sayısı	% tekrar sayısı	Dağılım	% token
İkinci Dönem	8324	32	34%	0.729	0,38%
Birinci Dönem	32636	27	29%	0.718	0,08%
Beşinci Dönem	8427	18	19%	0.692	0,21%
Üçüncü Dönem	3848	11	12%	0.714	0,29%
Dördüncü Dönem	2552	6	6%	0.556	0,24%
Toplam	55787	94			0,17%

Güvenli* teriminin tüm dönemlerde ve dönemlere ait metinlerde dağılımı hemen hemen dengelidir. İfade en çok ikinci yasama döneminde (n=32) en az ise dördüncü yasama döneminde (n=6) geçmektedir.

Şekil 6: “Güvenlik” ile ilgili ifadelerin plot analizi grafiği

İfadenin her döneme ait metinlerde dağılımı incelendiğinde hem Tablo 16’daki dağılım katsayılarından hem de Şekil 6’daki grafikten görülebileceği gibi dağılım hemen hemen tüm dönemlerde homojendir. Güvenlik ile ilgili ifadelerin en çok ikinci yasama döneminde (1923-1926) kullanılmış olması, dışarıda Musul sorunu etrafında Türkiye’nin Doğu sınırlarında İngilizlerle 1926 yılına kadar süren gerginlikler; SSCB ile 1925 yılında imzalanan Dostluk ve Saldırmazlık Antlaşması; içeride 1925 yılındaki Şeyh Sait Ayaklanması etrafındaki gelişmeler; şapka devrimi başta olmak üzere bazı devrimlere halkın gösterdiği tepkiler ve bunlara karşı alınan sert tedbirler; 1926 yılında Mustafa Kemal Paşaya karşı İzmir’de düzenlenen suikast girişimi ile açıklanabilir.

3. İç Siyaset ve İnkılaplar

Atatürk döneminde, araştırmanın İç Siyaset ve İnkılaplar konu başlığı altında değerlendirilebilecek olan çok sayıda çok sayıda inkılap ve icraat bulunmaktadır. En başta Türkiye’de, 1922’de saltanatın kaldırılarak 1923’te cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte İmparatorluk devletinden ulus devlet formuna geçildiğini belirtmek gerekir. Yine 1923’te Lozan Barış Antlaşması ile Türk Milletinin hür ve müstakil mevkiinin kabul ettirilmesi (Bayur, 1995: 135) ve aynı yıl Halk Fırkası’nın kurulması, 1924’te halifelik’in kaldırılması, 1924 Anayasası’nın kabulü sayılmalıdır. Daha sonra 1925 yılındaki şapka devrimi ile aynı yıl yapılan diğer devrimler, 1925’te Takrir-i Sükûn Kanunu’nun kabulü ve Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası’nın (TCF) kapatılması ile tek parti yönetiminin başlaması iç siyaset ve inkılaplar başlığında ele alınabilir. İnkılap hareketleri başlığında yer alması uygun olan gelişmelerden birisi 1925’te Ankara Hukuk Mektebi’nin açılması ve 1926’da hukuk devrimleri bağlamında Batı Avrupa ülkelerinin kanunlarının alınması (Şenel, 2012: 182, 237), 1928 yılında Anayasadaki dinî ifade ve içeriklerin Anayasadan çıkarılması, 1930 yılında Serbest Cumhuriyet Fırkası ile çok partili siyasal hayat denemesi yapılması, 1931’de Türk Ocaklarının kapatılması, 1931’deki ağırlık ve uzunluk ölçüsü devrimleri, 1935 yılındaki seçimlerde ilk defa kadınların ve Türkiye’de yaşayan gayrimüslim azınlıkların TBMM’de temsil edilmesi de belirtilmelidir. İç siyasetle doğrudan ilişkili icraatlar arasında önemli bir başlık olarak 1936’da 3 yıl sürecek olan parti-devlet bütünleşmesine geçilerek devletin adeta Cumhuriyet Halk Fırkası’nı içermiş olmasına değinmek gerekir. Yine 1933 yılında çıkarılan bir Af Kanunu ile TCF mensuplarının ve 1926’da İzmir’de Atatürk’e suikast girişiminde bulunan mahkûmların affedilmesi, 1938 yılında çıkarılan bir başka Af Kanunu ile de 150’liklerin ve İstiklâl Mahkemelerinin kararlarıyla mahkûm edilmiş olanların affedilmesini iç siyaset başlığı altında değerlendirmek gerekir.

İç Siyaset ve İnkılaplar ile ilgili ifadelere ait frekans sıralı liste Tablo 15’te görülebilir. Tablo 15 incelendiğinde diğer başlıklara göre daha çok sayıda ve çeşidi daha fazla

ifadenin mevcut olduğu görülmektedir. Listede yer alan ifadelerin frekansları da daha yüksektir. Bu durum meclis açılış konuşmalarında iç siyaset ve inkılaplarla ilgili konuların çalışmamıza dahil olan beş dönem içerisinde diğer başlıklara oranla daha çok yer tuttuğu şeklinde yorumlanabilir. Atatürk döneminde yapılan inkılaplarla onun sağlığında iç siyasi konuları oluşturan başlıkların elimizdeki araştırmanın sonuçlarına da yansıtıldığı görülmektedir.

Tablo 17: İç Siyaset ve İnkılaplar ile ilgili kavramların frekans sıralı listesi

Sıra No	İfade	Frekans	Sıra No	İfade	Frekans
1	Millet*	464	35	Bakanlar kurul*	27
2	Meclis*	325	36	İtilâf*	26
3	Milli*	313	37	Türk Milleti XXX	24
4	Ulus*	274	38	Atatürk*	23
5	Devlet*	249	39	Mebusan*	21
6	Türk*	234	40	açış konuş*	20
7	Kanun*	206	41	Türkiye Büyük Millet*	20
8	Hükümet*	195	42	Ali Rıza Paşa*	19
9	Cumhuriye*	134	43	Tutanak dergisi*	19
10	Bakan*	122	44	Genelge	17
11	Türkiye*	119	45	Mülki*	15
12	Politik*	117	46	Mustafa Kemal*	14
13	Ordu*	115	47	Posta*	14
14	Paşa*	111	48	Misakı milli*	13
15	Millet meclisi*	108	49	Temsil heyeti*	13
16	Birlik*	106	50	Müslüman	12
17	Büyük Millet meclisi*	85	51	Ali Kemal bey*	11
18	Yasama*	79	52	Kemal Bey*	11
19	Telgraf	68	53	Ordu müfettişi	10
20	Yasama yılı*	68	54	Kemal Paşa*	9
21	Padişah*	63	55	Salih paşa*	9
22	Asker*	48	56	Cemal paşa*	8
23	Kongre*	48	57	müslüman olmayan	8
24	Ankara*	47	58	Yaver*	7
25	Milletvekil	45	59	Müdafaa i hukuk*	6
26	Kabine*	41	60	Meclis i mebusan*	5
27	Sivas*	39	61	Azınl*	4
28	Memleket*	37	62	Kuvay i milli*	4
29	Ferit Paşa*	35	63	Hukuku milliye XXX	3
30	Saltan*/sultan*	33	64	Takrir i Sükûn	3
31	Erzurum*	30	65	Hilafet	1
32	Medeni*	30	66	İstanbul	1
33	nazır* / nezzar *	28		Toplam	4441
34	Osmanlı*	28			

Tablo 17 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip üç terimin “Millet”, “Meclis” ve “Millî” olduğu görülür. Aşağıda bu ifadelere ait plot analizleri de yer almaktadır.

Tablo 18: “Millet” teriminin frekansı

İfade	Frekans
Millet*	464

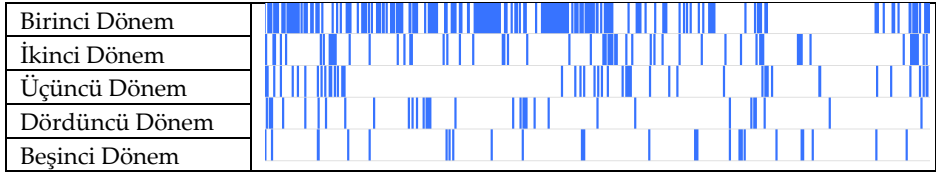
İç Siyaset ve İnkılaplar ile ilgili en yüksek frekansa sahip kelime “Millet” dir (Tablo - 18).

Plot Analizi

Tablo 19: “Millet” terimine ait plot analizi tablosu

Dosya Adı	Toplam Token	Tekrar sayısı	% Tekrar sayısı	Dağılım	% Token
Birinci Dönem	32636	284	61%	0.813	0,87%
İkinci Dönem	8324	70	15%	0.838	0,84%
Üçüncü Dönem	3848	48	10%	0.746	1,25%
Dördüncü Dönem	2552	33	7%	0.736	1,29%
Beşinci Dönem	8427	29	6%	0.826	0,34%
Toplam	55787	464			0,83%

Tablo 19 incelendiğinde bu kavramın oldukça yoğun geçtiği görülmektedir. Millet kelimesi yoğun oranda (% 61) birinci dönemde geçmektedir. Sayı olarak en çok birinci dönemde (284); oran olarak ise en çok dördüncü (% 1,29) ve üçüncü dönemde (% 1,25) geçmektedir.

Şekil 7: “Millet” terimine ait plot analizi grafiği

Birinci dönemde açık ara fark ile diğer dönemlere göre daha fazla kullanılsa da bu dönem hariç diğer dönemlerdeki dağılımı ve her dönemin metinlerinde ifadenin geçtiği yerlerin dağılımı hemen hemen homojendir.

“Millet” ile ilgili ifadelerin en çok birinci dönemdeki TBMM açış konuşmalarında geçmiş olması gayet anlaşılır ve doğal bir durumdur. Çünkü bu dönemde TBMM’nin sevk ve idaresinde yürütülen bir Millî Mücadele vardır. Sonraki yasama dönemi açılışlarında da “millet” kavramı ve ilgili ifadeler kullanılmış olsa da bu kullanımın birinci dönemde daha fazla olması anlaşılabilir bir durumdur.

Tablo 20: “Meclis” terimi frekansı

İfade	Frekans
Meclis*	325

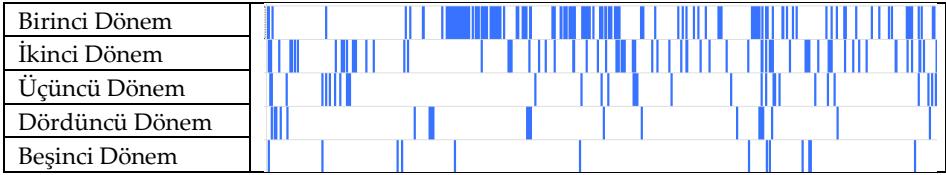
“Meclis” terimi bu başlık altında ikinci en yüksek frekansa sahip kelimedir (Tablo - 20).

Plot Analizi

Tablo 21: “Meclis” teriminin plot analizine ait tablo

Dosya Adı	Toplam Token	Tekrar sayısı	% Tekrar sayısı	Dağılım	% Token
Birinci Dönem	32636	177	54%	0.772	0,54%
İkinci Dönem	8324	81	25%	0.880	0,97%
Üçüncü Dönem	3848	33	10%	0.808	0,86%
Dördüncü Dönem	2552	21	6%	0.695	0,82%
Beşinci Dönem	8427	13	4%	0.696	0,15%
Toplam	55787	325			0,58%

“Meclis” kelimesi yoğun oranda (%54) birinci dönemde ve ikinci dönemde (%25) geçmektedir.

Şekil 8: “Meclis” terimine ait plot analizi grafiği

Bu iki dönemde açık ara farklı olarak diğer dönemlere göre daha fazla kullanılsa da bu dönem hariç diğer dönemlerdeki dağılımı ve her dönemin metinlerinde ifadenin geçtiği yerlerin dağılımı hemen hemen homojendir. “Meclis” ifadesinin birinci ve ikinci yasama dönemlerinde daha fazla kullanılmış olmasını, monarşik egemenlik anlayışından millî egemenlik anlayışına geçişin bir yansıması olarak görmek mümkündür. Ayrıca, bu dönemlerin altı yüz yıllık padişah egemenliği yerine meclis egemenliği anlayışının yerleştirilmeye çalışıldığı yasama dönemleri olması da bunda etkili olmuştur.

Bu bölümde son olarak ele alacağımız terim “Millî” terimidir. Bu ifadenin tüm dönemlere ait metinlerde toplam frekansı 313’tür (Tablo - 22).

Tablo 22: “Millî” teriminin frekansı

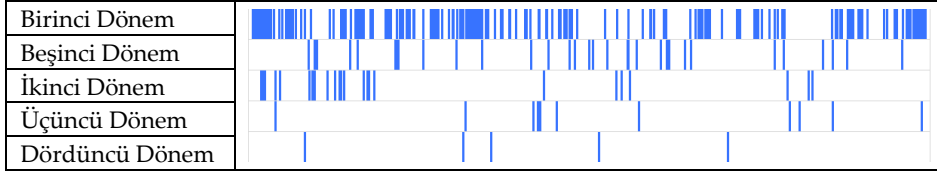
İfade	Frekans
Millî*	313

Plot Analizi

Tablo 23: “Millî” terimine ait plot analizi tablosu

Dosya Adı	Toplam Token	Tekrar sayısı	% Tekrar sayısı	Dağılım	% token
Birinci Dönem	32636	236	75%	0.861	0,72%
Beşinci Dönem	8427	35	11%	0.839	0,42%
İkinci Dönem	8324	26	8%	0.559	0,31%
Üçüncü Dönem	3848	11	4%	0.656	0,29%
Dördüncü Dönem	2552	5	2%	0.553	0,20%
Toplam	55787	313			0,56%

“Milli” terimi yoğun oranda (% 75) birinci dönemde geçmektedir. Diğer dönemlerde dağılım yüzdesi ise birbirine yakındır. Yukarıda “millet” ve “meclis” ifadeleri hakkında söylenenler “milli” ifadesi hakkında da geçerlidir. Çünkü “millet” ve “milli” kavramlarının anlamca yakınlıklarının yanı sıra bunların “meclis” kavramı ile ilişkili olmaları da böyle bir değerlendirmenin yapılmasına imkân sağlamaktadır. Bu kavramlar birbirine yakın anlamlı kavramlardır.

Şekil 9: “Milli” terimine ait plot analizi grafiği

Bu dönemde açık ara fark ile diğer dönemlere göre daha fazla kullanılsa da bu dönem hariç diğer dönemlerdeki dağılımı ve her dönemin metinlerinde ifadenin geçtiği yerlerin dağılımı hemen hemen homojendir.

4. Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler

Cumhuriyetle döneminde bir yandan “yurtta sulh dünyada sulh” mottosu ile imparatorluk reflekslerinden uzaklaşıp ulus devlet refleksine geçilirken diğer yandan Doğu-İslam dünyasından ve medeniyetinden kararlı bir kopuşla, muasır medeniyet olarak görülen Batı medeniyetine adapte olunmaya çalışılmıştır. Bu nedenle Atatürk döneminin dış politikası ve karşı karşıya kalınan uluslararası ilişkiler dinamiği önem kazanmaktadır. Bu bağlamda Atatürk döneminin bazı icraatlarını belirtmek gerekirse en başta Millî Mücadele yıllarında cephe savaşının yanı sıra Bolşevik Rusya başta olmak üzere Batılı ve Doğulu birçok ülke ile yürütülen görüşmeler ve diplomasi faaliyetlerine değinilmesi gerekir. Özellikle İngiltere öncülüğündeki İtilaf güçlerine karşı Bolşevik Rusya ile yürütülen konjonktürel işbirliği görüşmeleri, 1921 yılında bu ülke ile imzalanan Moskova Antlaşması (Yalçın, 2000: 97) ve 1925 yılında imzalanan Türk-Sovyet Dostluk ve Tarafsızlık (Saldırmazlık) Antlaşması (Yalçın, 2000: 208) ile iki ülke arasındaki ilişkilerin belli bir temele oturtulması önemlidir. 1923 yılında Lozan görüşmeleri, Musul Meselesi ile ilgili olarak düzenlenen 1924 Haliç Konferansı ve Musul Sorununu çözen 1926 Ankara Antlaşması önemli duraklardır. İki dünya savaşı arasında uluslararası barış ve güvenliğin korunmasını sağlama amacıyla 1928’de çok sayıda devletin katılımıyla imzalanan Briand-Kellog Paktı’na Türkiye de katılmıştır. Burada Türkiye’nin dünya barışına katkı sağlama düşüncesi ağır basmıştır.

Atatürk’ün önemli dış politika adımları arasında Türkiye’nin 1932’de Cemiyet-i Akvama girişi (Yalçın, 2000: 218), 1934’te Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya ile bölgesel barış ve istikrar için Balkan Antantı’nı imzalaması, 1936’da, gerilen uluslararası ilişkiler ortamında İstanbul ve Çanakkale Boğazlarının statüsü ile ilgili durumu netleştirmek ve Türkiye’nin buradaki egemenliğini sağlamak amacıyla Montreux Boğazlar Sözleşmesi’ni imzalaması da önemlidir. Türkiye, 1937’de İran, Irak ve Afganistan ile Sadabat Paktı’nı imzalamış, yine aynı yıl içinde Akdeniz’deki korsan faaliyetlerine karşı İsviçre’nin Nyon kentinde düzenlenen konferansa katılarak uluslararası barışa katkıda bulunmuştur. Türkiye, sosyalist sistemle yönetilen SSCB ile Kapitalist Batı ülkeleri arasında kendi konumunu belirlemeye çalışırken SSCB ve Batı ülkeleri arasında dengeli ilişkiler

yürütmeye çalışmıştır. 1930'lu yıllarda yaşanan uluslararası ilişkilerdeki gerginlikte Türkiye gerginliğin dışında kalmayı ve mümkün olduğu kadar tarafsızlık politikası yürütmeyi ilke edinmiştir.

Atatürk'ün, ölümünden önce Hatay'ın Türkiye'ye katılması konusundaki çabaları ve diplomatik temasları (Yalçın, 2000: 218), her ne kadar ölümünden sonra 1939'da sonuçlansa da bu başlıkta değinilmesi gereken gelişmelerdendir. Elimizdeki araştırmada son konu başlığı Dış Politika ve Uluslararası İlişkilerdir. Bu başlığa ait ifadelerin frekans sıralı listesi Tablo - 24'te görülebilir.

Tablo 24: Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler başlığına ait ifadelerin frekans sıralı listesi

Sıra No	İfade	Frekans	Sıra No	İfade	Frekans
1	Milli*	313	23	Batı*	33
2	Ülke*	301	24	Yabancı*	33
3	Devlet*	249	25	Harb* /harp*	31
4	Türk*	234	26	Hava*	30
5	Güven*	196	27	Rus*	29
6	Vatan*	184	28	İtilâf*	26
7	Dış*	132	29	Komşu*	26
8	İlişki*	124	30	Avrupa*	23
9	Türkiye*	119	31	Türk ulusu*	21
10	Antlaşma*	110	32	Ulusa*	21
11	Düşman*	106	33	kara	13
12	Savaş*	105	34	milli bağımsız*	10
13	Barış*	102	35	Asayiş*	9
14	Dünya*	101	36	Müdafaa*	9
15	Bağımsız*	95	37	milli savunma*	8
16	Dost*	82	38	müslüman olmayan	8
17	Uluslar*	72	39	Milli hak*	4
18	Asker*	48	40	Sırp* /sırb*	4
19	Yunan*	46	41	Hırvat*	3
20	İşgal*	42	42	Sloven*	3
21	Deniz*	39		Toplam	3181
22	Huzur*	37			

Tablo 24 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip terimlerin “Milli”, “Ülke” ve “Devlet” ifadeleri olduğu görülür. Ancak Milli ifadesi daha önceki başlıkta analiz edildiğinden tekrar analiz edilmeyecektir. Milli ifadesinden sonra en yüksek frekansa sahip terim ise “Ülke” terimidir (Tablo - 25). Araştırma sonuçları ile döneme ait icraatlar yan yana konulduğunda konular ve araştırma terimleri arasında yüksek düzeyde bir örtüşme bulunduğu görülmektedir.

Tablo 25: “Ülke” ifadesinin frekansı

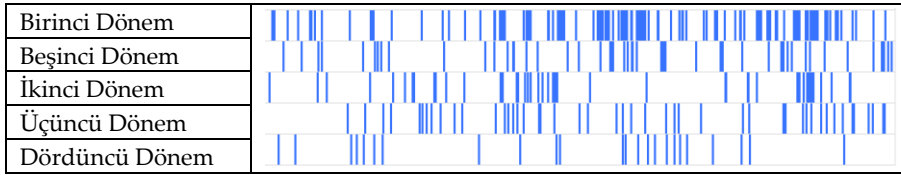
İfade	Frekans
Ülke*	301

Plot Analizi

Tablo 26: “Ülke” teriminin plot analizi tablosu

Dosya Adı	Toplam Token	Tekrar sayısı	% Tekrar sayısı	Dağılım	% token
Birinci Dönem	32636	131	44%	0.809	0,40%
Beşinci Dönem	8427	51	17%	0.850	0,61%
İkinci Dönem	8324	48	16%	0.724	0,58%
Üçüncü Dönem	3848	47	16%	0.838	1,22%
Dördüncü Dönem	2552	24	8%	0.735	0,94%
Toplam	55787	301			0,54%

“Ülke” terimi yoğun oranda (% 44) birinci yasama döneminde geçmektedir. Oransal olarak ise en çok üçüncü yasama döneminde (% 1,22) geçmektedir.

Şekil 11: “Ülke” teriminin plot analizi grafiği

Birinci dönemde diğer dönemlere göre daha fazla kullanılsa da bu dönem hariç diğer dönemlerdeki dağılımı ve her dönemin metinlerinde ifadenin geçtiği yerlerin dağılımı hemen hemen homojendir.

Plot analizi yapılacak son terim ise “Devlet” terimidir. “Devlet” terimi tüm açış konuşmalarında toplam 249 kez geçmiştir (Tablo 27).

Tablo 27: “Devlet” teriminin frekansı

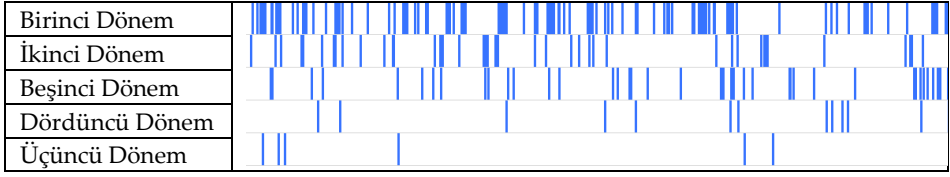
İfade	Frekans
Devlet*	249

Plot Analizi

Tablo 28: “Devlet” terimine ait plot analizi tablosu

Dosya Adı	Toplam Token	Tekrar sayısı	% Tekrar sayısı	Dağılım	% token
Birinci Dönem	32636	138	55%	0.847	0,42%
İkinci Dönem	8324	49	20%	0.821	0,59%
Beşinci Dönem	8427	43	17%	0.792	0,51%
Dördüncü Dönem	2552	13	5%	0.675	0,51%
Üçüncü Dönem	3848	6	2%	0.433	0,16%
	55787	249			0,45%

“Devlet” terimi yoğun oranda (% 55) birinci dönemde geçmektedir. Yüzde olarak bakıldığında ise üçüncü yasama dönemi hariç genel olarak tüm dönemlerde birbirine yakın oranda kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 12: “Devlet” teriminin plot analizi grafiği

Birinci yasama döneminde diğer dönemlere göre daha fazla kullanılsa da bu dönem hariç “devlet” teriminin diğer yasama dönemlerindeki dağılımı ve her dönemin metinlerinde ifadenin geçtiği yerlerin dağılımı hemen hemen homojendir.

Sonuç/ Conclusion

Mustafa Kemal Atatürk, 1920 ile 1923 yılları arasında 5 defa TBMM açış konuşması yapmıştır. Bunlardan ilki 24 Nisan 1924 tarihinde henüz TBMM Başkanı seçilmeden Heyet-i Temsiliye Başkanı ve Ankara milletvekili olarak ateşkesten meclisin açılmasına kadar geçen süre içindeki siyasi durum hakkında yaptığı konuşmadır. 1921 ile 1923 yılları arasında ise TBMM Başkanı sıfatıyla 4 defa TBMM açış konuşması yapmıştır. 1924 ile 1938 yılları arasında da 15 defa Cumhurbaşkanı sıfatıyla olmak üzere Atatürk toplam 20 defa TBMM açılış konuşması yapmıştır.

TBMM açılışında Atatürk’ün yaptığı konuşmaların içerik analizinin yapıldığı bu çalışmada TBMM’nin ilk beş yasama dönemi ve 18 yıllık bir dönem ele alınmıştır. Ele alınan 18 yıl içinde iç ve dış siyasi konularda çok büyük değişimler yaşanmıştır. İç ve dış siyasal olaylar ve gelişmeler Atatürk’ün TBMM açış konuşmalarına nasıl ve ne kadar yansımıştır?

Öncelikle araştırmanın odaklandığı konu başlıklarında Atatürk döneminde yapılan icraatlarla araştırma sonucunda elde edilen bulgular arasında büyük bir uyum bulunduğunu belirtmek gerekir. Şöyle ki örneğin araştırmanın Ekonomi ve Kalkınma başlığı altında Atatürk’ün TBMM açılış konuşmalarında öne çıkan kavramlar aynı zamanda Atatürk döneminde ekonomi alanında gerçekleştirilen icraatlara işaret etmektedir. Çalışma, ekonomi, demir, sanayi, Anadolu v.s. gibi. Bu durum araştırma sonuçlarının güvenilirliğini destekleyen bir paralelliktir. Çalışmanın İç Siyaset ve İnkılaplar başlığı ile ilgili olarak da aynı uyumun yüksek düzeyde bulunduğu görülmektedir. Atatürk döneminde yapılan inkılap hareketleri ve iç siyasi gelişme konuları ile araştırmada TBMM açış konuşmalarında karşımıza çıkan kavramsal tablonun örtüştüğü söylenebilir. Araştırmanın bir diğer konu kategorisi de Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler olarak belirlenmişti. Atatürk’ün sağlığında dış politikada ve uluslararası ilişkilerde yaşanan çok sayıda gelişme, örneğin devletlerle yürütülen diplomasi faaliyetleri, krizler, gerginlik alanları ve uluslararası anlaşmalar kavramsal düzeyde Atatürk’ün TBMM açılış konuşmalarına yansımış ve araştırmada da bu durum ortaya çıkmıştır. Millî, ülke, devlet, güvenlik, anlaşma, dost, düşman, savaş barış v.s. gibi. Araştırma sonuçları ile Atatürk dönemi icraatları arasında en az paralellik gösteren kategorinin Toplumsal Hayat ve Kültür olduğu söylenebilir. Şöyle ki, Atatürk döneminde toplumsal hayatı ilgilendiren ve kültürel değişime işaret eden çok sayıda inkılap ve yenilik hareketinin araştırma sonuçlarına görece daha az yansdığı görülmektedir. Bunun nedeni, Batılılaşma ve modernleşme eksenli ve kültürel içerikli

icraatların, siyasal içeriği ağır basan TBMM ortamında ve TBMM açılış konuşmalarında pek öne çıkmaması olarak izah edilebilir.

Çalışma sonuçlarında ilk dikkat çeken husus, açılış konuşmalarında kullanılan kelime, kavram ve ifadeler açısından kurtuluş ve kuruluş dönemleri arasında bir farklılığın olduğudur. Kurtuluş dönemi olan 1920-1923 yılları arasında Anadolu, millet, meclis, milli, ülke ve devlet kavramları çok kullanılmıştır. Buna karşılık kurtuluş dönemini içine alan birinci yasama döneminde sık kullanılmayan "Türk" ifadesinin dördüncü ve beşinci yasama dönemlerinde yoğun olarak kullanıldığı görülmüştür. Bu durum kurtuluş döneminden sonra Türk ulus devleti kurma, Türkçülüğün resmi bir görüş olarak benimsenmesi ve Türk tarihi ve dili ile ilgili araştırmalara yönelme eğilimi ile birlikte düşünüldüğünde anlam kazanmaktadır.

Çalışma sonucunda dikkat çeken bir başka husus bütün konu başlıklarında iç siyaseti ilgilendiren kavram ve kelimelerin her dönemde yoğunlukla kullanılmış olmasıdır. Bu durum, Atatürk'ün konuşmalarında ülke dışından çok ülke içine siyasi mesajlar vermeyi öncelediğini göstermektedir. Uluslararası alandaki gelişmelerle ve dış politika ile ilgili kavramların iç siyaset konularına göre daha az öne çıktığını belirtmek gerekir. Bu durum yeni bir rejimin kurulmasının doğal sonucu olarak karşılanabileceği gibi yeni rejimle birlikte daha çok iç meselelere kapanma yoluna girilmesi olarak da değerlendirilebilir. Toplumsal ve kültürel hayatı değiştirmeye dönük inkılaplar ve icraatlar da TBMM açılış konuşmalarına görece daha az yansımıştır.

Mustafa Kemal Paşanın TBMM açılış konuşmalarında, ekonomi ile ilgili konulara birinci yasama dönemi içinde, 1922 yılından başlayarak çok yer verdiği görülmektedir. Bu durum onun 1922 ve 1923 yılındaki yurt gezilerindeki konuşmalarına ve diğer mesajlarına yansımıştır. Cumhuriyet'ten sonra ekonomik kalkınma hamlelerinin başlaması da bu tespiti desteklemektedir.

Çalışmaya başlanırken tarafımızca, Atatürk'ün TBMM açılış konuşmalarında kullandığı tematik kavramların dönemlere göre çok daha fazla dikkat çekici bir dağılım arz edeceği, belli kavramların belli dönemlerde kullanımında daha fazla bir öbeklenme olabileceği tahmin edilmişti. Ancak çalışma sonucunda bu tahminin gerçekleşmediği tespit edilmiştir. Bir başka deyişle seçilen kelime ve kavramların frekansı birbirine daha yakın olarak çıkmıştır. Bununla birlikte bir bütün olarak Atatürk döneminde gerçekleşen inkılaplar, yapılan icraatlarla araştırmada karşılaşılan sonuçlar uyum ve paralellik göstermektedir.

Kaynakça | References

Anthony, L. (2005). AntConc: Design and development of a freeware corpus analysis toolkit for the technical writing classroom. IPCC 2005. Proceedings. International Professional Communication Conference, 2005, 729-737.

Atatürk, M. K. (2006), Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, Ankara.

Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni Açış Konuşmaları (1987), TBMM Yayınları, Ankara.

Bayur, Y. H. (1995), Türkiye Devleti'nin Dış Siyaseti, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2. Baskı, Ankara.

Bedir, A. (2023), Atatürk'ün Türk Kadınına Bakışı: Atatürk'ün Söylev Ve Demeçleri'nin Muhteva Analizi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (Dumlupınar University Journal Of Social Sciences), 76, ss. 197-220.

Borak, S. (2004), Atatürk'ün Resmi Yayınlarına Girmemiş Söylev, Demeç, Yazışma ve Söyleşileri (2004), Kırmızı Beyaz Yayınları, 3. Baskı, Ankara.

Çiftçi, A. (2018), Atatürk'ün 1923 Yılındaki Yurt Gezilerinde ve Diğer Konuşmalarında Modernleşme ve Kalkınma Konusunda Verdiği Mesajların Değerlendirilmesi, 22-24 Kasım 2018, Innovation and Global Issues Congress-IV, Lara/Antalya, Kongre Bildirileri Kitabı,

Daver, B. (1995), Atatürk ve Ekonomi. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Cilt XI /Sayı 31.

Dicle, M., & Dicle, B. (2018). Content analysis: Frequency distribution of words. The Stata Journal, 18(2), 379-386.

Dumont, P. (1997), Atatürk'ün Yazdığı Tarih: Söylev (1997), Çev: Server Tanilli, Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık, İstanbul.

Ehara, Y. (2019). Graph-Based Analysis of Similarities between Word Frequency Distributions of Various Corpora for Complex Word Identification. 2019 18th IEEE International Conference On Machine Learning And Applications (ICMLA), 1982-1986. <https://doi.org/10.1109/ICMLA.2019.00317>.

Ersoylu, H. (1999), Nutuk Üzerinde İncelemeler, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Gözler, K. (2020), Anayasa Hukukunun Genel Esasları, Ekin Yayınları, 12. Baskı, Bursa.

Gürkan, H. (2013), Atatürk'ün Söylev'i (Nutuk) Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi, Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi (Journal Of Modern Turkish History Studies), XIII/27, Güz/Autumun), ss.123-136.

Hao, Y. (2008). Using AntConc to create a small-scale corpus for EFL class. Journal of Henan Institute of Engineering.

İnan, A. (2020), Der., Düşünceleriyle Atatürk, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 5. Baskı.

Karabekir, K. (1997), Nutuk ve Karabekir'den Cevaplar, Cilt 1, Emre Yayınları, İstanbul.

- Khairas, E. E. (2019). Using AntConc software as English learning media: The students' perception. *Epigram*
- Kuruç, B. (1987), Mustafa Kemal Döneminde Ekonomi, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Lu, X., & Jiang, K. (2021). Constructing an ESP bilingual parallel corpus based on AntConc: Application and assessment. *Frontiers in Educational Research*.
- Mustafa Kemal Atatürk'ün Meclis Konuşmaları (2020), İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- Mutlu, S. (2014), Atatürk'ün Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Geçişte Rejim Stratejileri: Atatürk'ün TBMM Açılış Konuşmalarının İçerik Analizi (1920-1938), Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 30 (2014): ss. 83-114.
- Özerdim, S. N. (1981), Açıklamalı Söylev Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Parla, T. (2008a), Türkiye'de Siyasal Kültürün Resmî Kaynakları, Cilt 1, Atatürk'ün Nutuk'u, 3. Baskı, Deniz Yayınları, İstanbul.
- Parla, T. (2008b), Türkiye'de Siyasal Kültürün Resmî Kaynakları, Cilt 2, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, 3. Baskı, Deniz Yayınları, İstanbul.
- Shanahan, J. G., Qu, Y., & Wiebe, J. (2005). *Computing Attitude and Affect in Text: Theory and Applications*. Dordrecht, The Netherlands: Springer.
- Soysal, M. (1992), 100 Soruda Anayasanın Anlamı, Gerçek Yayınevi, 9. Baskı, İstanbul.
- Şenel, N.U. (2012), Mahmut Esat Bozkurt ve Türk İnkılabına Etkisi, İdil Yayıncılık, İstanbul.
- Taşdemir, S. (2009), Türk Basınında Büyük Nutuk'un Yansımaları, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, 44, ss. 673-712.
- Umeda, N., & Kahn, D. (1982). Frequency of occurrence of two- and three-word sequences in English. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 72(6), 2031-2033.
- Wang, C. (2009). Applications of AntConc in foreign language teaching and research. *Computer-Assisted Foreign Language Education in China*.
- Yalçın, S. (2000), Atatürk'ün Millî Dış Siyaseti, Berikan Yayınları, Ankara.
- Zeyrek, Ş. (2006), Türkiye'de Halkevleri ve Halkodaları (1932-1951), Anı Yayınları, Ankara.